REVISTA CULTULUI MOZAIC

APARE BILUNAR

Anul XXXVII
Nr. 747
NOIEMBRIE (II) 1992
HEŞVAN 5753
12 pagini 15 lei

ADMINISTRAŢIA: str. Sfinta Vineri nr. 9, tel.: 15.50.90. REDACŢIA: Bucureşti, str. Popa Rusu nr. 24, tel.: 11.80.80.

Eminenţa Sa dl Şef Rabin dr. Moses Rosen onorat de prestigioase foruri din ţară şi străinătate

ACADEMIA ROMÂNĂ

EMINENŢEI SALE Dr. MOSES ROSEN

Îmi face o deosebită plăcere să vă comunic că Adunarea generală a Academiei Române, întrunită în sesiune în ziua de 10 noiembrie 1992, a hotărît alegerea Dumneavoastră ca membru de onoare al celui mai înalt for ştiinţific şi cultural al ţării.

Vă felicit călduros şi vă urez multă sănătate, noi şi importante succese în întreaga Dumneavoastră activitate.

Academician MIHAI DRAGĂNESCU
preşedintele Academiei Române

DOMNIEI SALE DOMNULUI
MIHAI DRAGĂNESCU
Preşedintele Academiei Române

Vă mulţumesc mult pentru telegrama Dvs. prin care îmi comunicaţi vestea bucurătoare că Academia Română a hotărît să mă cinstească proclamându-mă membru de onoare al acestui suprem for de cultură şi ştiinţă al ţării.

Sunt adânc mişcat de această cinste pe care o socot acordată Comunităţii Evreilor din România, al cărei păstor şi conducător mi-a fost hărăzit de Dumnezeu să fiu, în vremuri de grea restrişte şi cumplite încercări.

Văd în această hotărâre o admirabilă afirmare a Omeniei şi Dreptăţii care animă poporul român, virtuţi care constituie adevăratul mesaj al acestui popor către minorităţile naţionale şi religioase conlocuitoare în România.

Mă bucur, respectate Domnule Preşedinte al Academiei Române, mă bucur nu numai că, la apusul frământatei mele vieţi, sunt răsplătit cu acest titlu înalt, nu numai pentru comunitatea mea, care trăieşte aici de peste şase veacuri, pe deplin înfrăţită cu poporul român, mă bucur mai cu seamă pentru imaginea nobilă a acestui popor pe care semănătorii de ură şi zăzanie încearcă să o umbrească în ultimul timp.

Socot această cinstire a umilei mele persoane ca o afirmare strălucită a umanismului şi înţelepciunii româneşti.

Vă încredinţez — şi vă rog să transmiteţi tuturor membrilor Academiei această asigurare a mea — că voi rămâne, cu întreaga mea putere de muncă, devotat, în slujba României, patria noastră scumpă şi dragă.

DR. MOSES ROSEN
Şef Rabinul Cultului Mozaic

CONFERINŢA RABINICĂ EUROPEANĂ

În cadrul unui dineu oferit de Federaţia Comunităţilor Evreieşti din Elveţia şi de către Comunitatea Evreiască din Basel, în seara zilei de luni, 2 noiembrie 1992, a fost sărbătorit, de către peste o sută de Rabini din vestul şi estul Europei, evenimentul religios al anului iudaic: Eminenţa Sa dl Şef Rabin dr. Moses Rosen a împlinit 80 de ani.

Lordul Jakobovits, preşedintele Conferinţei Rabinice Europene, a rostit un vibrant discurs de omagiu dedicat păstorului obştii evreieşti din România, după care i-a înmînat o Diplomă de Onoare a Rabinatului european, în limba ebraică, a cărei traducere o publicăm mai jos:

CONFERINŢA RABINICĂ EUROPEANĂ

„Acela care aleargă după dreptate şi binefacere va avea parte de viaţă, dreptate şi cinste" (Proverbe, 21—21)

În semn de adîncă preţuire şi respect către
EMINENŢA SA RABINUL DAVID MOŞE ROSEN
ŞEF RABINUL IUDAISMULUI DIN ROMÂNIA

Noi, Rabinii Europei, care ne-am adunat în oraşul Basel — Elveţia, cu prilejul celei de-a 18-a sesiuni, sub semnul lozincii „Şi va trăi prin fapte bune"

În ziua a doua a săptămînii, a şasea zi din luna Marheşvan, anul 5753 (2 noiembrie 1992)

Binecuvîntăm şi mulţumim scumpului şi prea onoratului nostru, personalitate proeminentă care a ajuns, prin mila lui Dumnezeu, la vîrsta de octogenar.

Dorim să exprimăm preţuirea noastră faţă de acest luptător al bătăliei lui Dumnezeu, care stă neclintit şi conduce o întreagă generaţie a iudaismului din România; în nopţile prigoanei şi urgiei care au trecut peste comunitatea sa, el a dovedit credinţă şi a trecut cu bine toate încercările acelei perioade înspăimîntătoare, de groază şi teroare, pe care fraţii noştri din Europa răsăriteană au înfruntat-o.

Cu neprecupeţită dăruire de sine, el şi-a pus viaţa în primejdie şi i-a scos din întuneric la lumină, pentru a urca spre Ţara Sfîntă, aducînd mari contribuţii la renaşterea poporului şi la reclădirea ţării.

Domnia Sa a ştiut să înfăţişeze turma pe care o păstoreşte în toate localităţile României, să vegheze ca scînteia credinţei să nu se stingă şi astfel să facă să învie comunităţile aproape nimicite în Holocaust. El este Omul care a creat deviza: „Fără evrei nu va fi Alia".

Cu înţelepciune şi curaj, a stat cu dîrzenie în faţa conducătorilor de state, revendicînd binele poporului său în vremurile grele prin care a trecut poporul evreu.

Rugăciunea noastră şi binecuvîntarea noastră către Eminenţa Sa este să-i fie hărăziţi încă mulţi ani de aci înainte, ani în care să slujească neamul său cu aceeaşi credinţă şi să-şi împlinească sfînta misiune în tihnă, în deplină sănătate şi desăvîrşită lumină.

Împreună cu nobila sa soţie, Amalia, să ajungă la adînci bătrîneţi, iar Bunul Dumnezeu să le împlinească dorurile binecuvîntate ale sufletelor lor.

SEMNEAZĂ:

Cu caldă prietenie, **LORD ISRAEL JAKOBOVITS**, Şef Rabinul Emerit al Marii Britanii

Şef Rabinul Marii Britanii, **IAACOV SACS**

Marele Rabin al Franţei, **JOSEF SITRUK**

Marele Rabin Emerit al Franţei, **RENÉ SIRAT**

Şef Rabinul Italiei, **ELIAHU TOAFF**

Şef Rabinul Olandei, **MEIR JOST**

Marele Rabin al Parisului, **AVRAHAM GOLDMAN**

Şef Rabinul Belgiei, **AVRAHAM GIGI**

Şef Rabinul Comunităţii Evreieşti din Basel, **M. LOVINGER**

Şef Rabinul Ucrainei, **IAACOV BLUCH**

Prim-Rabin **H. EHRENTREN**, Londra

Prim-Rabin **ISRAEL LICHTENSTEIN**

Secretarul Conferinţei Rabinice Europene, **AVRAHAM ROSE**

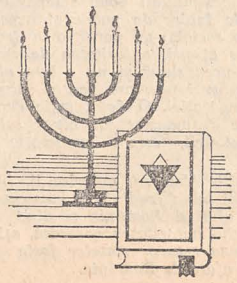

DL LAWRENCE EAGLEBURGER, SECRETAR DE STAT INTERIMAR AL S.U.A., L-A PRIMIT PE DL ŞEF RABIN DR. MOSES ROSEN

Eminenţa a a cerut acordarea clauzei naţi nii celei mai favorizate României

COMUNICATUL DEPARTAMENTULUI DE STAT AL S.U.A.

La 17 noiembrie 1992, secretarul de stat interimar, L. Eagleburger, s-a întîlnit cu dr. Moses Rosen, Şef Rabinul Cultului Mozaic din România, pentru a discuta evenimentele din ţară după alegerile parlamentare şi prezidenţiale din 27 septembrie a.c.

Dl Lawrence Eagleburger

Secretarul de stat interimar a luat notă de declaraţiile pozitive referitoare la drepturile omului făcute de personalităţi politice româneşti, inclusiv de recentele declaraţii ale noului preşedinte al Camerei Deputaţilor şi ale diverşilor lideri de partide, în favoarea unei legislaţii împotriva antisemitismului. (Citiţi în corpul revistei aceste declaraţii).

Secretarul de stat interimar a încurajat eforturile de combatere a antisemitismului, de promovare a înţelegerii între diferite grupuri religioase şi etnice şi a drepturilor tuturor cetăţenilor României.

Şef Rabinul Rosen a exprimat preocuparea pentru bunăstarea tuturor românilor în iarna care vine şi a cerut acordarea clauzei naţiunii celei mai favorizate şi a altui sprijin american pentru România în această perioadă de tranziţie economică şi politică.

Iudaismul american îl omagiază pe marele nostru învăţător

Între 12 şi 25 noiembrie 1992, Eminenţa Sa şi doamna Amalia dr Rosen au făcut o vizită în Statele Unite ale Americii, răspunzînd numeroaselor invitaţii primite de la organizaţiile evreieşti mondiale şi de la personalităţi conducătoare ale iudaismului american, care şi-au manifestat astfel dorinţa de a exprima învăţătorului nostru omagiu şi felicitări cu prilejul împlinirii vîrstei de 80 de ani.

În seara zilei de vineri 13 noiembrie, a avut loc, în marile saloane ale Hotelului Hilton din New York, un dineu festiv oferit de Organizaţia "American Joint Distribution Committee", la care au luat cuvîntul: dna Sylvia Hasenfeld — preşedintele „Joint"-ului —, dnii Michael Schneider — vicepreşedinte executiv al organizaţiei — şi Allan Batkin — preşedintele Secţiei pentru Europa de răsărit a acestei universal cunoscute organizaţii de binefacere.

Toţi vorbitorii au relevat uriaşele realizări ale domnului Şef Rabin dr. Moses Rosen în cei 45 de ani de păstorire ca Şef Rabin şi i-au exprimat prinos de recunoştinţă pentru devotamentul, înţelepciunea şi curajul cu care a reuşit să-i salveze — atît fizic, cît şi spiritual — pe cei 400 000 de evrei din România.

În răspunsul Domniei Sale, Eminenţa Sa, vădit emoţionat, a subliniat deosebita importanţă a ajutorului primit de la „Joint" în ultimii 26 de ani, a relevat maniera umanistă, demnă, discretă şi plină de fină sensibilitate a conducătorilor „Joint"-ului. „Un program de supravieţuire, un program al salvării iudaismului din România, un program al respectării riguroase a demnităţii umane, un program al dreptăţii pentru cei săraci", iată cum a definit Eminenţa Sa sfertul de veac al aplicării programului „Joint" în România.

O diplomă de onoare, al cărei text îl publicăm, a fost înmînată, în cadrul unei impresionante solemnităţi, sărbătoritului.

În seara de duminică 22 noiembrie 1992, la Hotelul Hilton din New York, comitetul de conducere al organizaţiei „Saarei Tzedek" („Porţile dreptăţii" — denumire inspirată de Psalmul 118: „Deschideţi-mi porţile dreptăţii ca să păşesc printr-însele şi să-i mulţumesc lui Dumnezeu" (19) l-a sărbătorit pe dl Şef Rabin dr. Moses Rosen, în cadrul unui impresionant dineu, cu participarea a peste o mie de personalităţi conducătoare ale vieţii publice evreieşti din Statele Unite.

Preşedintele organizaţiei, Ludvig Esselson, vicepreşedintele Tarlansky şi alte

(Continuare în p. 2)

SCRISOARE DESCHISĂ DOMNULUI TOM LANTOS

MEMBRU AL CONGRESULUI STATELOR UNITE ALE AMERICII

Mi-a părut rău că neprevăzute schimbări în programul vizitei Dvs. în România v-au determinat să anulați întrevederea pe care v-am solicitat-o și pe care ați avut bunăvoința de a o fixa pentru duminică, 29 noiembrie 1992, la reședința mea din București.

Regretul meu e accentuat de faptul că, în cele cîteva întîlniri pe care am avut cinstea de a le avea cu Dvs., la Washington, în ultimii 15—20 de ani, întîlniri consacrate aceluiași subiect: M F N. (clauza națiunii celei mai favorizate) pentru România, am găsit în Domnia Voastră un interlocutor deschis argumentelor logice, chiar dacă nu ne-am pus de acord întotdeauna.

După cum cred că vă amintiți, chiar la ultima noastră întrevedere la Washington (mai 1992), mi-ați declarat categoric că veți vota pentru acordarea clauzei

Am fost surprins apoi să aflu că v-ați modificat părerea și că ați întreprins chiar o acțiune menită să împiedice votarea clauzei de către corpurile legiuitoare americane.

Vă rog deci să-mi permiteți ca, pe această cale, să clarific unele lucruri:

1. Mai întîi, ce caut eu, Șef Rabinul Comunităților Evreiești din România, în această problemă? Începînd din anul 1975 și pînă azi, am militat în favoarea clauzei. De ce? Răspunsul meu este limpede. Clauza este vital necesară economiei acestei țări, al cărei fiu devotat sunt, țara în care comunitatea mea trăiește de peste șase veacuri și al cărei destin l-am împărtășit, la bine și la rău.

Apoi, cu ajutorul clauzei, guvernele Statelor Unite au avut posibilitatea de a îmblînzi, întrucîtva, tratamentul dictatorial aplicat, pe vremea comunismului, cultelor din România.

Cu ajutorul clauzei, sute de mii de evrei din România au putut să ajungă în Țara Făgăduinței; cu sprijinul „Joint"-ului, zeci de mii de evrei bătrîni și săraci au supraviețuit și alte zeci de mii de copii evrei au putut avea o educație religioasă și culturală evreiască.

Cu ajutorul clauzei, Biserica Ortodoxă Română a obținut cinci mii de Biblii și nenumărate vieți omenești au fost salvate. Buna desfășurare a vieții religioase a celorlalte culte era chezășuită prin această clauză, care aducea în țară multe sute de milioane de dolari, odată cu o presiune permanentă, care împiedica tirania să ducă la extrem fărădelegile sale.

Iată ce caut eu în problema clauzei. Iată pentru ce am folosit și folosesc relațiile mele în Statele Unite, spre a înlătura toate piedicile în calea punerii în aplicare a clauzei.

2. După revoluția din România (1989), primul prilej ce mi s-a oferit de a reidscuta clauza, în lumina nouă a tranformărilor revoluționare, a fost în septembrie 1990. Atunci am fost invitat, la Ambasada S.U.A., de către dnii senatori Dole, D'Amato și Warner, aflați într-o scurtă vizită la București, spre a-mi exprima părerea. Voi rezuma, mai jos, răspunsul ce l-am dat atunci și pe care l-am repetat, de multe ori, în întîlnirile avute ulterior cu dl secretar de stat Lawrence Eagleburger și cu multe alte personalități americane.

Am spus atunci, în esență:

„A nu acorda clauza României, a nu ajuta poporul român în această grea perioadă de tranziție, înseamnă a-l înfometa. Foamea — ne învață experiența unui trecut nu prea îndepărtat — nu aduce democrație. Prin foamete, veți arunca acest popor în brațele fascismului sau ale comunismului sau ale acestor două extreme puse laolaltă. Prin foamete, îi veți dezlănțui pe huligani, veți încuraja ura și zizania între etnii și culte".

3. Din păcate, astăzi oricine vede că cele de mai sus s-au adeverit.

„Național-socialiștii" români (această definiție este potrivită pentru cei care pîngăresc simultan două splendide idei: aceea de iubire de patrie și aceea de dreptate socială) au pornit-o la drum, în 1990. Pe atunci, autoritatea de stat se socotea prea slabă și nu a luat elementarele măsuri necesare pentru salvgardarea democrației. O democrație care dă libertate dușmanilor săi, care tolerează dezmățul urii, este o democrație sinucigașă.

Domniile Voastre, americanii, în loc să testați buna credință a guvernului de atunci, ajutînd România și dînd astfel guvernului autoritatea necesară, ați acordat clauza tuturor statelor foste socialiste, în afară de România.

Această flagrantă și nedreaptă izolare a României a adus apă la moară huliganilor fasciști și, astfel, lozincile antiamericane au putut să arunce, nestingherite, o parte a poporului în derută. Rezultatul? Intrarea lor, în trombă, în ambele Camere ale Parlamentului și dezlănțuirea terorii lor în acest suprem for legislativ al țării.

Sarabanda minciunilor și atițărilor la ura de rasă, între etnii și confesiuni zăpăcește poporul, iar sărăcia și foamea amenință cu o catastrofă întreaga țară.

4. Înainte de a ajunge la concluzii, am lăsat la urmă relevarea faptului că noi, evreii, rămășițe ale Holocaustului, ne simțim amenințați în onoarea, demnitatea și viața noastră.

Destul am fost călcați în picioare în timpul dictaturii fasciste sau comuniste, pentru ca să acceptăm acest lucru, sub regim democrat.

ÎN CONCLUZIE:
AJUTOROL ECONOMIC AL STATELOR UNITE, LA FEL CUM EL ESTE ACORDAT ALTOR STATE FOSTE COMUNISTE, TREBUIE SĂ FIE DAT ȘI ROMÂNIEI.

„Primum vivere" — suna un vechi dicton latin. Țara aceasta este bogată, poporul român este harnic și capabil; dați-i o mînă de ajutor spre a-și reclădi țara. Numai astfel demagogii vor amuți, numai astfel nu vor mai izbuti să asmuțe o etnie împotriva celeilalte. Numai astfel guvernul țării va putea să-și afirme autoritatea și să ne acorde ocrotirea ce ni se cuvine.

Oricare ar fi suspiciunile Dvs., sprijiniți această propunere și veți stabili, fățiș și fără echivoc, cine este cu adevărat democrat în această țară.

Poporul român nu poate, nu trebuie să fie pedepsit, căci nu dînsul poartă vina, ci aceia care, printr-o demagogie deșănțată, zăpăcesc mințile unora.

„Deinde philosophare": după ce vor avea ce mînca, românii vor ști cum să-și construiască o democrație trainică în pace și în armonie internă și externă.

Încredințîndu-vă de alesele mele sentimente, vă transmit Sacerdotala noastră binecuvîntare.

DR. MOSES ROSEN
Șef Rabinul Cultului Mozaic

APEL
către partidele politice din România

Federația Comunităților Evreiești din România apelează la Dvs. într-o problemă de o deosebită însemnătate pentru poporul român, în general și pentru minoritatea evreiască, în special.

După cum știți, desigur, o campanie de anvergură cu caracter antisemit, xenofob, de atițare la ură interconfesională, de insultare și calomniere a cultului nostru și a celor mai sfinte instituții ale noastre, o campanie de amenințări și minciuni, este dusă de doi ani și jumătate, în această țară.

Două generații ale poporului român, care au fost mințite, timp de mai bine de o jumătate de veac, atît de fasciști, cît și de comuniști, generații care nu știu nimic despre evrei, sînt otrăvite prin diferite ziare și publicații, în mod permanent, cu tot felul de elucubrații insultătoare.

Recent, lucrurile au ajuns la paroxism prin „scrisoarea" anonimă, „document" de un fals evident, care atribuie evreilor insulte ordinare împotriva poporului, culturii și oștirii României (anexăm materialul respectiv).

Populația evreiască din România — rămășițele ei, cetățeni loiali și devotați — trăiește într-o permanentă neliniște. Demnitatea ei este călcată în picioare și sumbre perspective i se profilează pentru viitorul apropiat.

În pofida Constituției și a legilor, după peste un an de zile de cînd am înaintat o reclamație penală împotriva revistei „Europa", Procurorul General refuză să aplice art. 317 din Codul Penal și clasează dosarul. Cică „nu există text de lege", ceea ce este total inexact.

Sîntem, așadar, scoși de sub scutul legii. Huliganii pot, deci, în voie, mări atacurile și injuriile împotriva noastră.

În pofida declarațiilor categorice ale dlui președinte al României și ale Guvernului țării, care condamnă această acțiune neofascistă, nu se ia nici o măsură. În văzul întregii lumi civilizate, redevenim un „paria" al societății, în pofida faptului că trăim într-o țară democrată.

Înainte de a fi prea tîrziu, ne adresăm Domniilor Voastre, în numele comunității evreiești din această țară, cu acest deznădăjduit apel. Numai partidele politice neextremiste pot acționa, spre binele țării, împotriva acestei primejdii a destabilizării României, a compromiterii prestigiului său în lume.

Ne permitem, deci, să vă invităm la o consfătuire, în cadrul căreia să lămurim cele ce se întîmplă, să ne ascultați durerea și îngrijorarea, să hotărîți ce este de făcut, repede și cu hotărîre.

Propunem ca dată a acestei consfătuiri ziua de luni, 9 noiembrie 1992, orele 10 și ca loc biblioteca Templului Coral din București, str. Sf. Vineri nr 9—11.

Vă mulțumim pentru atenția cu care ați citit aceste rînduri, ce constituie un „S.O.S." al unei etnii care a trecut prin chinurile iadului sub blestematele regimuri ale fascismului și comunismului și care are dreptul să vă ceară să faceți tot posibilul spre a o apăra.

Cu deosebit respect,

DR. MOSES ROSEN
Șef Rabinul Cultului Mozaic
președintele Federației Comunităților Evreiești din România

ING. TH. BLUMENFELD
secretar general

CONSFĂTUIRE CU REPREZENTANȚII PARTIDELOR POLITICE

În urma creșterii atacurilor antisemite în unele publicații din România, dl Șef Rabin dr. Moses Rosen, care este și președintele Federației Comunităților Evreiești, a invitat la o consfătuire pe reprezentanții partidelor politice, spre a se examina situația care s-a creat.

N-au răspuns invitației: Frontul Salvării Naționale și Partidul Unității Naționale Române.

Dl Adrian Năstase — vicepreședinte al Frontului Democrat al Salvării Naționale și președintele Camerei Deputaților, a trimis o scrisoare dlui Șef Rabin, prin care îl asigură că înțelege îngrijorarea care reiese din cuprinsul invitației sale și că este gata să participe la o consfătuire de genul celei preconizate, însă, din cauza programului de la Camera Deputaților, nu poate să fie prezent și roagă ca, de comun acord, să se fixeze o altă dată pentru o întîlnire în viitorul apropiat.

În cadrul consfătuirii, dl Șef Rabin a arătat că, dat fiind răspunsul primit din partea dlui procuror general, din care se constată că n-ar exista un text de lege care să sancționeze penal atacurile antisemite, face apel la partidele politice să ia inițiativa unui proiect de lege care, în mod clar și fără echivoc, să asigure protecția tuturor minorităților din această țară împotriva calomniilor, insultelor și atițărilor la ură. În continuare, a precizat că „dacă am fost nevoiți să tăcem în timpul fasciștilor și al comuniștilor, nu mai acceptăm să tăcem în plină democrație românească și cerem Parlamentului țării protecția care ni se cuvine". Au luat cuvîntul domnii: Corneliu Coposu, președintele P.N.T.C.D., prof. Nicolae Manolescu, președintele P.A.C., prof. Ioan Mânzatu, președintele Partidului Republican, Lucian Cornescu, președintele Partidului Social-Democrat Tradițional, Ion Scăunaș, din partea Noului Partid Liberal, senatorul Marko Bella și deputatul Kerekes Karoly, din partea U.D.M.R., Mihai Meșnicov, din partea Partidului Ecologist Român, Cornel Nica, președintele Partidului Socialist-Democratic Român, Bogdan Pascu, din partea P.S.D.T., care au exprimat solidaritatea deplină cu minoritatea etnică evreiască din România, au înfierat jignirile și amenințările ce i se aduc, au protestat împotriva lipsei de măsuri din partea autorităților și au declarat că vor susține un asemenea proiect de lege.

Vorbitorii au mai subliniat faptul că presa are un rol important în spulberarea minciunilor și au apelat la aceasta, invitînd-o să joace un rol mai activ în combaterea manifestărilor antisemite.

(Cuvîntul participanților — în p. 5 și 8)

Întrevederea Eminenței Sale cu domnul Adrian Năstase

În ziua de 10 noiembrie 1992, dl Adrian Năstase, ministrul în exercițiu al afacerilor externe și președintele Camerei Deputaților, l-a primit pe dl Șef Rabin dr. Moses Rosen, pe care l-a asigurat, în numele Frontului Democrat al Salvării Naționale, de participarea la elaborarea și votarea unui proiect de lege care să pedepsească în mod aspru antisemitismul.

Iudaismul american îl omagiază pe marele nostru învățător

(Urmare din p. 1)

personalități americane au exprimat dlui Șef Rabin și doamnei dr. Rosen calde urări de viață lungă, în deplină sănătate și au scos în evidență meritele remarcabile ale dlui Șef Rabin dr. Moses Rosen, figură istorică, legendă vie a poporului evreu.

Tuturora le-a răspuns dl Șef Rabin, mulțumind pentru cinstea făcută și spicuind unele amintiri din prodigioasa D-Sale activitate de peste o jumătate de veac.

O frumoasă operă de artă iudaică a fost oferită în dar sărbătoritului.

THE AMERICAN JEWISH JOINT DISTRIBUTION COMMITTEE
În semn de recunoștință către
Dl Șef Rabin dr. Moses Rosen, la a 80-a aniversare

Ca Șef Rabin al României de aproape 50 de ani, Rabinul Rosen a schimbat profund soarta obștii sale. El a sprijinit menținerea vieții evreiești înfloritoare, luptînd în același timp pentru dreptul evreilor de a pleca și a se stabili în Israel.

În decursul unei perioade grele pentru evrei în Răsăritul Europei ei a dăruit comunității evreiești din România o conducere fără egal. El a făcut posibil ca a sa comunitate, în tovărășie cu Joint Distribution Committee să salveze mii de vieți evreiești.

În semn de recunoștință pentru devotamentul său față de poporul evreu și pentru împlinirea nobilei MITZVA de a ajuta oameni în nevoie, Consiliul Director al „American Jewish Joint Distribution Committee" își exprimă stima și aprecierea din adîncul sufletului pentru dl Șef Rabin dr. Moses Rosen.

HEINZ EPPLER
președintele Consiliului Director

SYLVIA HASSENFELD
președinte

MICHAEL SCHNEIDER
vicepreședinte executiv

Ambasador MILTON A. WOLF
președintele Comitetului pentru zona Europei de Răsărit

SCURTE ȘTIRI

VIZITĂ

Primul ministru al Israelului, Yitzhak Rabin, va face o vizită oficială în Rusia.

MANIFESTĂRI XENOFOBE

Consiliul Central al Evreilor din Germania a luat cunoștință de oroare de gravele manifestări xenofobe din Germania.

Deosebit de odioasă apare, în acest context, sprijinirea grupurilor de numeroși extremiști de dreapta de către privitori. Aceștia din urmă aminteau, prin aplauzele lor, de atitudinea arătată a multora care, înainte de circa 60 de ani, au făcut posibilă ascensiunea barbariei național-socialiste în Germania.

Consiliul Central al Evreilor a făcut apel la toate forțele democrate să pună capăt răspândirii dezmățului extremiștilor de dreapta.

Subliniem că, spre cinstea autorităților germane, președintele Statului, cancelarul federal, alte personalități și sute de mii de oameni simpli au demonstrat împotriva extremiștilor, cerînd măsuri pentru eradicarea extremismului.

MUSULMANI DE LA SARAJEVO PRIMESC AZIL IN ISRAEL

Patru tineri musulmani de la Sarajevo, ai căror bunici au salvat în cursul celui de-al doilea război mondial o familie evreiască, au fost aduși în Israel de această familie, acum israeliană. Familia musulmană Layheba i-a ascuns de naziști pe vecinii ei evrei, Kabilio, în locuința lor de la Sarajevo, ajutîndu-i să fugă din Croația ustașilor. Aflați în Israel, aceștia nu și-au uitat salvatorii. Familia Layheba, care a salvat și alți evrei, a fost recunoscută de „Yad Vashem", în urmă cu opt ani (1984), ca „Drepți ai popoarelor". La începutul lunii iulie 1992, cînd situația la Sarajevo s-a deteriorat grav, familia Kabilio i-a ajutat pe nepoții Layheba, care, pe calea aerului, au fost aduși în Israel. Cei patru copii se găsesc la Ierusalim, la un membru al familiei Kabilio.

AJUTOR PENTRU NOII OLIM

La Ierusalim, primarul Teddy Kollek a exprimat mulțumiri pentru ajutorul financiar primit de acest oraș din partea membrilor olandezi ai asociației „Jerusalem Foundation".

În cadrul unei acțiuni speciale, în Olanda s-au colectat bani pentru îmbunătățirea cazării noilor olim în unități de locuit (rulote mobile în regiunile limitrofe ale orașului) și pentru construirea altor spații de locuit.

Teddy Kollek

Kollek a reunoscut că, într-un timp mai mult sau mai puțin apropiat, nu prea va fi posibil să-i cazeze pe toți cei nou veniți în locuințe propriu-zise, așa că și pe mai departe trebuie să fie pregătiți pentru astfel de adăposturi temporare. De aceea se pune problema ca în aceste cartiere să se creeze, treptat, condiții de locuit cît mai bune. După cum a făcut cunoscut Kollek cu acest prilej, primele treizeci de familii au și intrat în noile locuințe.

TRIB GASIT

Un trib de o mie de evrei negri din Somalia, numiți „Yibro" și a căror existență nu era cunoscută pînă acum, a fost descoperit de un israelian ce lucra într-o tabără de refugiați somalezi, instalată de organizația „Medicii fără frontiere" în Etiopia. Tribul „Yibro", ai cărui membri se consideră evrei, practică circumcizia și au nume de origine ebraică.

SALZBURG II INVITĂ PE EVREII IZGONIȚI

Cu ocazia centenarului sinagogii de la Salzburg, orașul și landul austriac îi invită pe evreii izgoniți, care înainte de 1938 locuiau la Salzburg. Invitația a fost lansată pentru perioada festivalului din august 1993.

ÎN AMINTIREA EVREILOR PIERIȚI — COPACI SĂDIȚI LA SALONIC

În prezent trăiesc la Salonic, oraș situat în nordul Greciei, circa 1400 de evrei. Înainte de cel de-al doilea război mondial existau aici o sută de sinagogi și lăcașuri de rugăciune. Sorgintea comunității evreiești din Salonic se pierde în antichitate. Peste 20 000 de evrei spanioli și-au găsit acolo o nouă patrie atunci cînd, în 1492, în urma edictului emis de perechea regală, au trebuit să părăsească Spania. Ei s-au îndeletnicit cu negoțul, cu arta și știința și au contribuit la înflorirea Salonicului. Înțelegerea dintre evrei și neevrei era desăvîrșită pînă la începutul anilor '30, cînd au avut loc manifestări antisemite. Atunci, vreo 10 000 de evrei au hotărît să plece de acolo. Naziștii au deportat, din Salonic, între 1941—44, 54 000 de evrei la Auschwitz-Birkenau. Mai puțin de 2 000 s-au reîntors aici după sfîrșitul războiului. Comunitatea evreiască din Salonic dorește acum să planteze cîte un copac în memoria fiecărui evreu ucis de naziști.

ACȚIUNEA SOLOMON

Readucerea evreilor etiopieni în Israel a fost deocamdată încheiată prin aterizarea la Tel Aviv a unui avion special. La bord se găseau 40 de evrei etiopieni, care, în parte, așteptau la Addis Abeba plecarea de luni de zile, în condiții inumane. Se pare că în satele îndepărtate din provinciile din nordul Etiopiei s-ar mai afla doar vreo 350 de evrei, la care însă acum nu se poate ajunge, din cauza anotimpului ploios. În total, de la prima emigrare în masă, din 1984, vreo 45 000 de evrei etiopieni s-au stabilit în Israel. Integrarea lor în societatea israeliană este considerată, deocamdată, dificilă. Mulți dintre cei 20 000 de evrei care au fost aduși anul trecut în Israel pe calea aerului trăiesc în continuare în locuințe provizorii.

DONAȚII PENTRU MUZEUL EVREIESC DIN VIENA

Muzeul Evreiesc din Viena a primit, în ultima vreme, valoroase exponate. De la Liselotte Caraco s-a primit bula de înnobilare a lui Isaak Löw Hofmann. Prin această bulă, Isaak Löw Hofmann, străbunicul cunoscutului poet și dramaturg Hugo von Hofmannsthal, a fost înnobilat la 1835. Primarul Ierusalimului, Teddy Kollek, a donat o splendidă podoabă a Torei, din anul 1881, provenind din localitatea Tokaj.

S-a îmbogățit și colecția de documente care relevă poziția evreilor în monarhia austro-ungară. Unele din aceste documente au fost donate de Marianne și Cornelia Hainisch, descendente ale fostului președinte al Austriei, Michael Hainisch.

CORESPONDENȚA LUI MARTIN BUBER

Consiliul Internațional al Creștinilor și Evreilor, cu sediul în Heppenheim, a achiziționat întreaga corespondență a filozofului religiilor Martin Buber, păstrată pe microfilme. Originalele se află la Universitatea Ebraică din Ierusalim. Cele peste 50 000 de scrisori sînt de un real interes pentru oamenii de știință care nu pot întreprinde o călătorie la Ierusalim pentru a le studia în original.

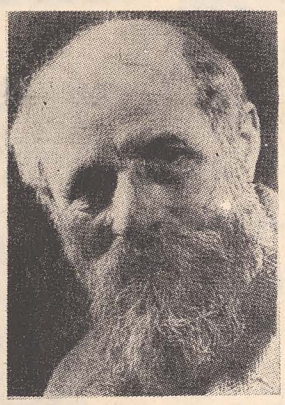

Martin Buber

Biblioteca lui, din „Martin Buber Haus", cuprinde 5 000 de volume și dispune de un centru de documentare îndeosebi cu tematică teologică și de istorie a evreilor.

„CARMELIT" CIRCULĂ DIN NOU

Trenul metropolitan cu cremalieră „Carmelit", de la Haifa, care, în urmă cu șase ani (1986), a fost oprit din cauza unor probleme tehnice, a fost pus din nou în funcțiune, după o renovare care a costat 27 milioane de dolari S.U.A. Municipalitatea a renovat tunelul și a achiziționat patru noi vagoane, prevăzute cu aer condiționat, comandate de un ingenios sistem computerizat. O călătorie din orașul de jos (în apropierea portului) pînă la mijlocul Muntelui Carmel durează cam șase minute.

TABĂRA PRINCIPALĂ A LEGIUNII A X-A ROMANE

Cu prilejul lucrărilor de excavații necesare amenajării unui garaj subteran, a fost descoperită, la Ierusalim, tabăra principală a Legiunii a X-a romane, care a distrus Ierusalimul și al Doilea Templu (70 e.a.).

Muncitorii au găsit însemnele legiunii, mistrețul și corabia, pe sute de fragmente ceramice, la 2 km spre vest de orașul vechi. Au fost găsite ornamente și piese de bronz, resturi ale unei așezări agricole și ale unei mănăstiri bizantine din secolul al V-lea. O parte a descoperirilor arheologice va fi expusă în garajul subteran, alte piese valoroase — la Muzeul Israelului.

EVREI SIRIENI EMIGREAZĂ

Tot mai mulți evrei sirieni folosesc, pentru emigrare, aprobarea de călătorie pe care o acordă șeful statului, Hafez el Assad, după 40 de ani de interdicție de a călători. Dintre cei 3 800 de evrei din Siria, 700 au și plecat, anunță ziarul american „The Washington Post". Majoritatea în S.U.A.

La indicația lui Assad, nu se aplică pe pașaport ștampila cu specificația „Mussawi" (vasal al lui Moise).

PIATRĂ COMEMORATIVĂ LA BUCHENWALD

O piatră comemorativă ce urmează a fi amplasată pe terenul fostului lagăr de exterminare Buchenwald va aminti pe viitor de victimele evreiești care și-au pierdut viața acolo. La 1 octombrie a.c., a avut loc un concurs pentru macheta monumentului, a anunțat directorul muzeului comemorativ, Thomas Hoffmann. La 9 noiembrie 1993, la a 55-a comemorare a „Nopții de cristal" din 1938, va avea loc dezvelirea monumentului. Circa 10 000 de oameni, dintre cei 60 000 uciși între 1937 și 1945 în lagărul de exterminare Buchenwald, erau evrei din diferite state europene. Ei n-au fost pomeniți pînă acum nici pe monument, nici pe terenul fostului lagăr. De decenii, supraviețuitori și rude ale victimelor au încercat să facă posibil, chiar pe locul crimei, un lăcaș de pomenire pentru toate victimele evreiești ale lagărului. În anii '50, s-a ridicat o piatră comemorativă numai în amintirea celor care, în 1938, după pogromul din noiembrie, au fost deportați la Buchenwald.

LUXEMBURGUL A COMEMORAT VICTIMELE NAZIȘTILOR DIN 1942

Prin ceremonii comemorative, luxemburghezii au evocat, recent, greva generală împotriva recrutării forțate pentru Wehrmacht-ul german, care a avut loc acum 50 de ani — și victimele căzute cu acel prilej. Prin greva națională, poporul luxemburghez a subliniat, o dată pentru totdeauna, dorința sa de a se exprima ca națiune, a declarat ministrul de stat al Luxemburgului, Jacques Santer, la ceremonia de la Wiltz. La 31 august 1942, mii de oameni din toată țara au intrat în grevă ca reacție la „Ordonanța privind obligativitatea de a presta serviciul militar în Luxemburg", din 30 august. Național-socialiștii au instituit numaidecît starea excepțională. „Victimele obligă, iar tînăra generație, care a avut șansa de a crește în pace și libertate, trebuie să-și ridice glasul și să protesteze pretutindeni unde drepturile omului sînt călcate în picioare, unde violența și dictatura reprimă dorința de libertate și unde războiul face victime nevinovate", a spus ministrul Santer.

MAI PUȚINI ȘOMERI

Pentru prima oară din 1990, în Israel se conturează o scădere a numărului șomerilor. Fenomenul este explicat de experți prin îmbunătățirea conjuncturii economice. Industria, de pildă, a înregistrat, în primul semestru al anului curent, o rată de creștere de 3,5 procente. În sectorul comercial se poate înregistra chiar o creștere mai mare, de 5,5 procente.

LA MOARTEA UNEI MARI ACTRIȚE

Veterana teatrului idiș, renumita actriță de comedie și cîntăreață Mally Picon, a murit la Lancester, Pennsylvania (S.U.A.), în vîrstă de 94 de ani.

Cu zîmbetul ei molipsitor și cu prezența scenică de excepție, Mally Picon a luminat scena aproape întreaga viață și s-a simțit acasă atît în limba idiș, cît și în cea engleză.

Născută la 28 februarie 1898, în Manhattan (New York) și-a început cariera artistică la Philadelphia, unde s-au mutat părinții ei, cînd ea era în vîrstă de cinci ani.

A continuat să interpreteze roluri din dramaturgia idiș și universală pînă la 80 de ani. S-a făcut cunoscută, în special, în spectacole idiș de operetă, dar a avut succes într-o largă varietate de genuri teatrale.

De la filmul în idiș „Idl mit a fildl" („Evreul cu vioara") pînă la filmul lui Neil Simon, „Come Blow Your Horne" („Vino și suflă din șofarul tău"), cu Lee J. Cobb, Frank Sinatra și Tony Bill, Mally Picon a reușit să-și facă spectatorii să rîdă și să plîngă odată cu ea.

Actrița a apărut în cîteva reprezentații teatrale de pe Broadway, avînd un deosebit succes în „Milk and Honey" („Lapte și miere").

Mally Picon pe scenă

COPIII LUI KORCZAK

50 de ani de la asasinarea lor

Lumînări pentru copiii orfani care, împeună cu „părintele" și profesorul lor Janusz Korczak, au fost trimiși la moarte

„Pentru Miriam, pentru Srulek, pentru Gideon și pentru Irena..." Două sute de nume, două sute de lumînări.

Celor circa patru sute de persoane care, dînd curs unei chemări a Lojii „Janusz Korczak", s-au prezentat în Fasanenstrasse (la sediul Comunității Evreilor din Berlin) li s-a oferit un spectacol emoționant. Copiii comunității, unul după altul, au aprins lumînări în memoria tovarășilor lor de vîrstă, uciși la Treblinka, iar Estrongo Nechama a înălțat rugăciunea „El Male Rahamim" („Dumnezeule al Îndurării") și a rostit un kadiș pentru ei.

Cînd, în cele din urmă, a fost aprinsă o lumînare pentru Janusz Korczak, nu numai ochii lui Artur Brauner, președintele Lojii, erau înecați în lacrimi.

Ceremonia a fost precedată de un film, realizat încă din anii '70, coproducție germano-israeliană, în regia lui Alexander Ford, intitulat „Dvs. sînteți liber, dr. Korczak", evocînd împrejurările în care pedagogul și conducătorul Căminului evreiesc de orfani din Varșovia s-a străduit, în ghetoul varșovian, să le asigure copiilor „săi" protecție și să-i învețe ce-i omenia, în pofida foamei, bolilor și deznădejdii.

Janusz Korczak — născut la Varșovia, în 1878, sub numele Henryk Goldszmid, și apreciat încă în cursul vieții drept pedagog remarcabil — a fost caracterizat de Artur Brauner, la începutul acestei ceremonii, drept „părinte, frate și profesor, predicator al adevărului, unul dintre cei mai de seamă umaniști ai vremurilor noastre". El intuise ce-i așteptă pe unii la Treblinka, în timp ce alții din ghetou mai credeau că era vorba de o „strămutare spre răsărit", de o muncă obștească datorită căreia le-ar fi fost cruțată măcar unora dintre ei viața.

Pe cînd, în vara anului 1942, se întrevedea că nici copiii nu vor fi scutiți de deportare, Korczak a recurs la o „sfîntă minciună", anunțîndu-i pe proteiații săi că vor face o excursie.

La 5 august 1942, la ordinul detașamentului SS, 192 de copii și zece adulți au fost mînați spre locul de îmbarcare. Ceilalți fuseseră deja împinși în vagoane. Atunci, un comandant german i-a sugerat lui Korczak posibilitatea de a rămîne doar el, singur, la Varșovia „Vă înșelați !", i-a răspuns Korczak, înainte de a urca în trenul cu destinația Treblinka, „nu chiar toți oamenii sînt ticăloși".

Pericolul uitării

Septembrie a rămas — în hronicul anilor de după al doilea război mondial — și ca momentul proclamării sentinței în Procesul de la Nürnberg, instanță menită să sancționeze justițiar-istoric ororile fascismului. Cu sensibilitatea sa specifică, postul nostru național de televiziune n-a putut să nu marcheze acest moment (prin prezentarea filmului „Monsieur Klein", dar mai ales prin două emisiuni succesive „Calendarul zilei").

Ca într-o veritabilă „piesă de dosar" a Tribunalului de la Nürnberg, reputatul regizor englez Joseph Losey, folosind protagoniști de excepție (Alain Delon, Jeanne Moreau), istorisește, în filmul amintit, tragedia unui cetățean francez, creștin, catolic, Robert Klein. Datorită numelui său ambiguu și, pare-se, și unui tiz evreu existent în evidențele poliției franceze, „domnul Klein", colecționar de artă, fire de boem, trece prin tot calvarul terorii concepute de Gestapo, de la descinderi, sechestrarea colecțiilor de artă, interminabile interogatorii, pînă la deportare. Iar atunci cînd, alături de mii și mii de evrei (părinți, copii, tineri, bătrîni), este triat, prin cele mai sălbatice procedee, în vederea expedierii... cine știe unde, atunci cînd prietenii săi vin să-l anunțe că, în sfîrșit, au obținut actul său de naștere doveditor al originii sale, deci se poate salva, domnul Klein, creștinul, catolicul, cu un zîmbet-rictus (semn al recunoștinței față de efortul prietenilor, dar și al deciziei de a nu evada din această masă a nevinovăției mutilate), răspunde : „Nu ! Poate o să mă întorc !". Și-și continuă drumul, înghiontit spre garnitura marfar-vite, cu destinația Auschwitz.

În cele două emisiuni ale „Calendarului zilei", care au urmat, după ce se face o succintă trecere în revistă a etapelor ascensiunii fascismului, după o cutremurătoare statistică a ororilor acestuia, ca și a sacrificiilor celor ce le-au rezistat pregătind Marea Victorie, după o documentată abordare a normelor de drept pe care s-a întemeiat organizarea și desfășurarea activității Tribunalului (s-a folosit și aportul unui specialist prezent în emisie), însuflețitul redactor al „Calendarului", Smaranda Jelescu („Calendarul" ce-l are în grijă e de fapt o minienciclopedie mult gustată zilnic în orele dimineții), s-a oprit asupra relativei pasivități cu care omenirea a asistat la creșterea sistematică a fascismului, permițînd acestuia, în final, să ajungă la „revărsarea planetară a unor monstruozități fără precedent". Formule atît de uzitate în deceniul patru al secolului nostru ca : „Pentru ce atîta îngrijorare că a apărut un «oarecare» partid național-socialist german ?" sau „Ce atîta adversitate din partea unora pentru o publicație, două, chiar trei, naționaliste, șovine, extremiste ; doar e «democrație», nu ?" sau „Hitler ? Cine-i Hitler ? Un zugrav ignorant și nevropat !" etc., etc., astfel de „tranchilizante" administrate cu bună sau cu rea credință, sînt necruțător incriminate de redactor și taxate istoricește ca una dintre sursele uriașelor suferințe pricinuite de ultima conflagrație mondială. Concluzie cu atît mai ardentă, cu cît, astăzi, recrudescența *extremiștilor* (eufemism pentru *faciști*) e atît de conturată în țările europene ale căror răni cauzate de război sînt încă necicatrizate. Țări europene din rîndul cărora nu excepteazăvai !, nici țara noastră, cu democrația ei postrevoluționară atît de deformat înțeleasă unerri (auzim opinii îngrijorătoare în stradă, în autobuz, nu ezită să sublinieze redactorul ; vedem semne și înscrisuri „negre" pe ziduri ; întîlnim în presă articole ce ne-ncrețesc pielea, cel puțin ca în anii '38). La deciziile Tribunalului de la Nürnberg, se conchide în acest „calendar"-memento, a subscris o întreagă Omenire Lovită. Se poate să uităm această angajare ? Mai putem desconsidera pericolul grav al acestei uitări ?

G. BRUCKMAIER

Despre lagărele de exterminare din sudul Franței

"Centre Culturel Allemand" (Institutul Goethe) din Paris i-a invitat la un colocviu internațional despre lagărele de exterminare din sudul Franței care au funcționat între 1939 și 1944, ca martori supraviețuitori ai deportării din Baden și Palatinat, pe Hanna Meyer-Mozes (odinioară din Karlsruhe, azi la Bremgarten/Elveția) și pe Oskar Althausen, din Mannheim, pentru a relata despre pățimirile lor.

Acest colocviu a fost pregătit de Georg Lechner, directorul Institutului Goethe din Paris și de Barbara Vormeier, docentă pentru coordonare științifică la Universitatea Lyon II. Au luat cuvîntul și reprezentanți ai organizațiilor care au activat voluntar în favoarea deportaților din lagărele de la Les Milles, Gurs și Rivesaltes.

Cutremurătoare a fost relatarea dnei Madeleine Barot (Paris), din organizația protestatară CIMADE. Această femeie bravă — azi handicapată, cu grave infirmități corporale — înfruntase, prin acțiuni ilegale, regimul de la Vichy pentru salvarea unor evrei de deportarea în lagărele de exterminare din răsărit. Nu mai puțin lipsită de sacrificii a fost activitatea organizației evreiești OSE, căreia mulți copii îi datorează salvarea lor din lagăre și fuga ulterioară în ascunzișuri sigure. Dna Yvette Samuel a relatat despre experiențele și trăirile ei personale în cadrul activității pe care a desfășurat-o în OSE. Acțiunile reușite ale organizației „Secours Suisse" au fost evidențiate corespunzător de Jacques Roth, din Paris. Din păcate, multă vreme după război, aceste organizații de ajutor nu au căpătat evidențierea mult meritată. Cu atît mai mult li se cuvine azi cea mai mare recunoștință pentru implicarea lor, mergînd pînă la jertfa supremă.

Hermann Langbein (Viena), membru al Comitetului Internațional Auschwitz, a înfățișat aspecte elocvente din suferințele sale, ca fost luptător în Spania, în cursul detenției în lagăre franceze și naziste. La acest colocviu, actrița Steffi Spira, din Berlin, a rostit cuvinte cutremurătoare despre lagărul de pedeapsă pentru femei Rieucros, de lîngă Mende (departamentul Lozère). S-a aflat astfel de la această veterană a scenei, în vîrstă azi de 82 de ani, că acest lagăr fusese înființat încă înainte de iunie 1940, deci înainte de instaurarea regimului de la Vichy, pentru „elemente indezirabile".

Colocviul a avut loc la „Centre Culturel Allemand", unde au fost prezentate și expoziții de fotografii cu tema colocviului.

DR. ERNEST FRIED

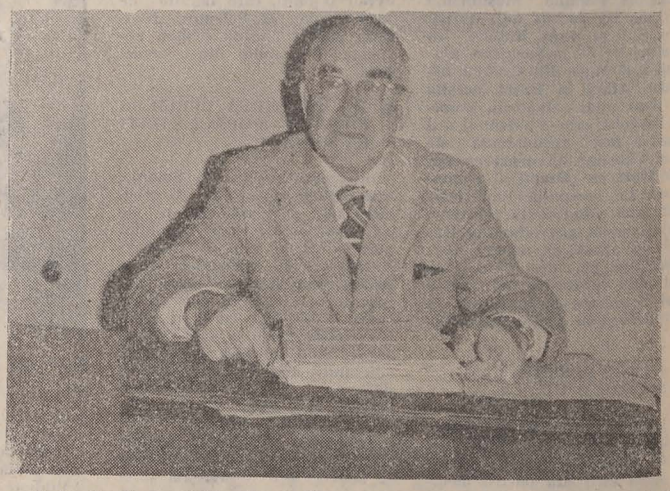

Federația Comunităților Evreiesti (M) din România și Comunitatea Evreilor (M) din Oradea anunță, cu profund regret, încetarea din viață, la 2 noiembrie 1992, a celui care a fost dr. ERNEST FRIED, în vîrstă de 82 de ani, mult timp membru al conducerii Federației și, aproape 20 de ani, președintele comunității locale.

Competent în activitatea sa profesională, devotat cu tot sufletul muncii obștești, dr. Fried a fost stimat și iubit de membrii comunității și de ceilalți concetățeni, apreciat pentru promptitudinea și conștiinciozitatea cu care rezolva problemele.

Dispariția sa lasă un gol dureros în sufletele noastre.

La înhumare, a luat cuvîntul dl Prim-Rabin dr. Asher Ehrenfeld, din partea Federației Comunităților Evreiești (M) din România, iar din partea comunității locale, președintele acesteia, dl dr. Petru Kóvári.

Au participat membrii comunității locale și numeroși cetățeni ai orașului, care l-au cunoscut și stimat.

DECESE

Cu neștearsă durere, familia anunță trecerea în eternitate, la 11 oct. 1992, a bunului și înțeleptului părinte, bunic și străbunic ISAC DANIEL din Iași. Binecuvîntată să-i fie amintirea !

În Cîmpulungul Bucovinei, a încetat din viață, la 11 noiembrie 1992, avocatul LEON KREISEL, de 59 de ani.

Cu inimi cernite, plîngem îndurerate, trăind desperarea despărțirii veșnice. Carmen — fiică, Paraschiva — soție.

La 16 octombrie s-au împlinit zece ani de cînd ne-a părăsit pentru totdeauna, scumpa noastră mătușă FANY LIBERMANN (Vatra Dornei) căreia îi vom păstra o amintire veșnică. Blanca și Paul

Străbătînd cu aceeași sfîșietoare durere singurătatea anilor ce trec, reamintesc, cu nemărginită tristețe, că, la 20 octombrie 1992 (23 Tișri 5753), s-au împlinit opt ani de la crinena clipă a despărțirii de iubitul și în veci neuitatul meu soț HERMAN WEINTRAUB, avocat din Iași, doctor în drept la Universitatea din Roma, șeful contenciosului Comunității Evreilor din Iași. Profesoara Lucia Altarescu-Weintraub.

Noi avem cultul memoriei celor drepți și iubiți care au plecat în ceruri ; și pe voi, dragii noștri BERTA și OZIAS, MOISE și DUDUIA, JACQUES, ANUTA și ARTUR, EVELINA, LICA, SAMA și IONEL PETROIANU, care, în viața voastră, ați făcut fapte bune și frumoase, pe voi nu vă vom uita niciodată și vom depune mereu cîte o floare pe soclul amintirii voastre. Inginer Iosif Petroianu și prietenii.

La 30 zile de la înhumarea eminentului om de știință, dascăl și cercetător, profesor universitar dr. docent MAURICIU DELEANU, din Cluj-Napoca, omagiul nostru deplin. Amintire veșnică. Familia.

Consfătuire cu reprezentanții partidelor politice

Cuvîntul domnului CORNELIU COPOSU

PREȘEDINTELE P.N.Ț.C.D.

Principial, consider că antisemitismul este o aberație a unor oameni întîrziați mintal și neevoluați. Toate dictaturile îl folosesc. Fiindcă nu-și pot asuma vina, caută vinovați. Însuși comunismul, denunțat ca operă a „internaționalei evreiești", și-a dat arama pe față, organizînd pogromul evreilor, prin procesul „bluzelor albe". Nu mai vorbesc de Hitler. Totalitarismul caută prin diversiune un vinovat al eșecurilor cu care se confruntă. Are la îndemînă antisemitismul. Lozincile antisemite, adresate unei populații cu un nivel mai puțin ridicat, prind. Noi nu sîntem un popor antisemit. Există niște tendințe artificiale antisemite. Dar trebuie să subliniez cu îndignare faptul că antisemitismul e susținut oficial, încurajat. Aici e gravitatea. În Parlament, majoritatea, care trebuie să susțină regimul, aplaudă niște inepții. N-am auzit pînă acum în presă o întrebare: de unde bani pentru această propagandă? Eu știu că P.N.Ț.C.D. are un ziar pe care nu-l mai poate întreține. Mă întreb cît o fi costînd această propagandă antisemită, xenofobă. Președinții de partide ar trebui să analizeze acest aspect al problemei. Ar putea duce, eventual, la niște fire. Cineva trebuie să plătească acest antisemitism, întreținut în mod artificial, provocat oficial în scop de diversiune. Eu cunosc foarte bine Ardealul. În Maramureș sînt evrei ciobani, în zona Satu Mare — agricultori. Unii sînt dați ca model de hărnicie. Deci, aclimatizați cu mediul local. N-am sesizat nicăieri, în mediul rural sau urban, un antagonism ancestral xenofob. Sigur că se poate incita ura făcînd-se apel la hiperpatriotism, la diversiuni cu caracter etnic. Cred că, în cazul de față, e vorba de o diversiune, care, în afara ideii de a distrage atenția națiunii de la dezastrul economic, trebuie să aibă și o altă implicare. Această implicare trebuie detectată și denunțată. Cred că e de datoria noastră să combatem antisemitismul, xenofobia, antimaghiarismul, șovinismul, toate manifestările acestea primitive care ni se pun în sarcină în Occident, care au prăbușit imaginea țării noastre și să încercăm să îndreptăm țara spre un obiectiv de civilizație și de integrare europeană.

Cuvîntul domnului NICOLAE MANOLESCU

PREȘEDINTELE P.A.C.

Cred că nu dvs. ne alarmați acum în problema antisemitismului și xenofobiei. Sentimentul alarmei există de mai multă vreme. Există legi, puține, care să pedepsească antisemitismul ori xenofobia, dar există. Din păcate, nu există nici cea mai mică intenție ca ele să fie aplicate. În cel mai bun caz, ar putea fi vorba de o tolerare a acestor fenomene. Din păcate, acum nu se mai poate vorbi de tolerare. Un coleg al nostru de Senat arborează ramura de măslin, ca un porumbel, dar nu uită să pomenească mereu de securea de război. A rămas cu lecturile la K. May. Același lucru se poate afirma și despre chemarea, auzită de aproape trei ani, la consens național. Sînt oameni care au încălcat legea, dar nici măcar nu li s-a atras atenția. Drept care ei o încalcă sistematic. Lucrurile sînt acum de o claritate absolută. Acum e vorba de complicitate. Cuiva folosește acest climat fascist, antisemit, xenofob, comunist. Cuiva care știe cum se face politica țapului ispășitor și cum se face diversiunea. Se arată cu degetul spre populația evreiască sau maghiară, iar în partea cealaltă se lucrează admirabil. Atît de bine s-a întreținut ideea despre extremismul lui Funar, încît F.D.S.N. a cîștigat alegerile. Mulți dintre acești oameni sînt mercenari. Nu este vorba de nici o convingere în cazul acelui personaj din Senat la care m-am referit. Se acreditează imaginea unei țări de sălbatici, a unui popor care ar fi gata să mănînce străini. Ce prostie! Trebuie să luăm o atitudine fermă. Să terminăm cu indulgența față de niște oameni care ne compromit pe toți. Personajul cu pricina, după ce l-a slujit pe Ceaușescu, a obținut acum 6—7 procente din voturile electoratului. Știe el ce face. „Porumbelul" trebuie tras la răspundere. Nu trebuie să amînăm această luare de atitudine; dacă nu o vom spune acum, peste 6—7 luni lucrurile vor fi și mai rele. Apare la tinerii care au fost mințiți de comuniști ideea că legionarii au fost buni; dovada ar fi că au participat la mișcarea legionară, într-un fel sau altul, oameni de primă mînă, de la un Nae Ionescu la un Constantin Noica. Partida Națională e făcută din oameni de extremă dreaptă și de extremă stîngă. Nu poți da în judecată măgarul care ți-a tras o copită, dar nici nu vom mai putea da peste cițiva ani o lege care să vizeze o mișcare alcătuită Doamne ferește, din tineri. Mulțumesc pentru invitație și pentru ocazia ce mi s-a dat de a vorbi limpede despre aceste lucruri. Contați pe P.A.C. în Parlament și în afara lui pentru atitudinea de stopare a oricăror mișcări xenofobe, fasciste, legionare, comuniste.

Cuvîntul domnului prof. IOAN MÂNZATU

PREȘEDINTELE PARTIDULUI REPUBLICAN

Am venit să vă asigur că atît Partidul Republican, cît și sutele de mii de simpatizanți ai săi condamnă orice mișcare extremistă, de dreapta sau de stînga; cu precădere, orice incitare la ură împotriva poporului evreu. Din partea noastră, puteți conta pe dorința de a proteja această minoritate cu drepturi depline de cetățeni ai României. A sosit momentul ca presa să ia atitudine fermă împotriva unor articole care nu exprimă poziția poporului român, apărute în revistele „România Mare", „Europa" sau „Gazeta de Vest", prin care se caută pescuirea în ape tulburi și se generează diversiuni.

Recrudescența extremismului în Europa e o modă. Noi nu dorim ca România să se ralieze la aceasta. Eminență, vă considerăm un bun patriot român. Vă rugăm să contați pe dorința noastră de racordare la protejarea tuturor minorităților din România. În momentul de față, datorită ascensiunii mișcării xenofobe, antisemite, România pierde enorm de mult și imaginea noastră în afară este astfel falsificată. Acreditarea acestei imagini deformate ar trebui să ne pună pe gînduri. Am întrebat și în timpul campaniei electorale: de partea cui sînteți, dle Iliescu? De partea Occidentului sau a bazinului economic al Orientului? Cred că presa ar trebui să ia foarte repede o atitudine clară și hotărîtă împotriva racordării României la comunitatea estică, în dauna integrării în C.E.E. Mai mult, trebuie să ne limităm la o atitudine sau să facem analiza cauzelor adînci ale acestui fenomen? Presei îi revine un rol uriaș, ca, în analize pertinente, să prezinte națiunii române adevărul. A trecut vremea amuzamentului față de o asemenea scrisoare, cum e cea apărută în „Europa". Citind scrisoarea în cauză, am înlemnit. Numai o minte nesănătoasă putea să o dea publicității.

Cînd dai publicității o asemenea scrisoare, ea va merge direct la ținta urmărită și, vrînd-nevrînd, oamenii vor spune: nu iese fum fără foc. Așa vor gîndi cei ce o citesc. Și, uite-așa, promovăm mișcări antisemite, fasciste. Și, uite-așa, devenim, fără a fi cu adevărat, antisemiți, antimaghiari, antinemți... Sîntem cotați xenofobi, fără a avea cea mai mică intenție în acest sens. Considerați, Eminență, că sîntem alături de Dvs. protectori față de minoritatea evreiască pe care o dorim să trăiască în pace alături de noi toți, știind că evreii de aici, împreună cu cei mulți de pretutindeni, pot iubi, respecta și ajuta România.

Cuvîntul domnului LUCIAN CORNESCU

PREȘEDINTELE PARTIDULUI SOCIAL-DEMOCRAT TRADIȚIONAL

Faptul că anumite publicații trăiesc foarte bine de aproape trei ani și că au reușit să influențeze un anumit electorat, că au creat un partid, deci, pe undeva, un curent, că au avut aderență electorală dovedește că există, la unii, sentimente antisemite.

Faptul că am fost chemați azi, aici, înseamnă o recunoaștere a acestui lucru și, totodată, înseamnă că trebuie să căutăm o soluție, o hotărîre, pentru ca acest lucru să dispară. Sentimente antisemite există nu numai în România, există și în Germania, în Franța... Pe noi ne preocupă România. În România sînt atacate două etnii: maghiară (cea mai numeroasă) și evreiască (cea mai puțin numeroasă). Ce putem face ca să demonetizăm acest curent? Și aici ajung la presă. Este rolul presei să facă astfel încît acest fenomen, care nu e masiv, să dispară. În România există legi. Trebuie văzut cine nu dorește să le aplice și de ce. Cu această armă, presa, trebuie demotivat fenomenul, trebuie analizat, explicat. Ceea ce propunem noi e următorul lucru: trebuie să găsim împreună, toate partidele conștiente, mijlocul de a crea un organism de presă comun care să nu facă altceva decît să informeze corect opinia publică din țara noastră asupra fenomenului, apoi să ajungă la o demotivare, să ajungă la înțelegerea cititorilor. Prin acest fenomen de explicare să anihilăm xenofobia. În acel moment cei ce profită de necunoaștere vor fi demascați. Dacă vom reuși să facem acest lucru, vom reuși să creăm o imagine reală asupra României. Vom anihila xenofobia. Cine dăunează într-un mod groaznic României? Aceste ziare extremiste! Acești șefi ai ziarelor extremiste! Cine e azi în Parlament?! Vă propun crearea unui organ de presă, de informație, care să demonetizeze xenofobia.

Eminență, sîntem de acord să participăm concret, economic, la aceasta. Este o propunere directă, clară. Partidul nostru este împotriva oricărei forme de rasism, indiferent de înfățișarea ce o îmbracă.

Cuvîntul domnului ION SCĂUNAȘ

MEMBRU ÎN COMITETUL DIRECTOR AL N.P.L.

Doamnelor și domnilor,

Prin programul său politic, economic și social, ca și prin activitatea sa, NOUL PARTID LIBERAL își propune să scoată România din starea în care se găsește.

La această acțiune gîndim că trebuie să participe în mod egal toți cetățenii României, inclusiv Comunitatea Evreilor din România, fără nici o discriminare.

Condamn, de aceea, cu fermitate orice forme de extremism, antisemitism, xenofobie sau alte manifestări de această natură. În acest sens, considerăm că, dacă apar astfel de manifestări, de oriunde ar veni, ele reprezintă o violare a Constituției României și se impune ca necesară atacarea lor în justiție, prin sesizarea Procuraturii.

Credem, de asemenea, că opinia publică, presa cinstită trebuie să adopte o atitudine extrem de hotărîtă împotriva unor astfel de manifestări, pe care, în ceea ce ne privește, le-am condamnat și le vom condamna întotdeauna.

Cuvîntul domnului MARKO BELA

REPREZENTANT AL UNIUNII DEMOCRATE MAGHIARE DIN ROMÂNIA

Eminență,

Vă rog să primiți scuzele dlui Domokos Géza, care, în acest moment se află la o ședință a Prezidiului U.D.M.R.. Poziția U.D.M.R. în legătură cu extremismul naționalist, șovin, xenofob e bine cunoscută. Considerăm și constatăm ca acest semnal de alarmă tras de Eminența Voastră e foarte binevenit și foarte important, fiindcă țara se află acum într-un moment cînd xenofobia și antisemitismul ar putea fi folosite în scopuri diversioniste, datorită crizei sociale și economice foarte profunde. Deci sînt șanse foarte mari ca această xenofobie să fie folosită și în viitorul apropiat în aceleași scopuri. Este foarte adevărat că fenomene xenofobe există în foarte multe țări, dar față de majoritatea acestor țări, la noi, nici un factor al puterii nu s-a delimitat de aceste manifestări. Mai mult, există bănuieli că în unele momente puterea s-a folosit de acest fenomen, incitarea la ură națională și rasială. Nu s-au utilizat deloc mijloacele penale împotriva presei xenofobe. Nu putem fi de acord că o națiune, prin cultura sa, este ferită de pericolul xenofobiei. Trebuie să fim conștienți că nici națiunea română nu este *ab ovo* ferită de acest pericol. Dacă ne liniștim că națiunea este ferită, prin tradițiile sale, de orice fel de extremism, nu facem un bine națiunii; partidele politice trebuie să ia atitudine fermă față de recrudescența oricăror manifestări extremiste.

Cuvîntul domnului CORNEL NICA

PREȘEDINTELE PARTIDULUI SOCIALIST-DEMOCRATIC ROMÂN

Eminența Voastră, vreau să vă mulțumesc pentru ceea ce ați făcut în trecut și ceea ce faceți în prezent pentru binele națiunii române, fiindcă e bine cunoscută contribuția Dvs. la propășirea poporului român.

Încă mai sîntem tributari ideii că tot ce e bine și tot ce e rău în țara asta trebuie atribuit unui șef. În ceea ce privește scrisoarea publicată în „Europa", poate exista o probabilitate infimă că e reală, pentru că uscături sînt peste tot. Dar nu trebuia publicată, pentru că nu folosește nimănui. Ascensiunea partidelor extremiste în Parlament s-a datorat și propagandei gratuite pe care presa, chiar și cea independentă, o face acestora. Poporul român e străin de antisemitism, de orice atitudine extremistă, dar a-l sublinia mereu este în defavoarea tuturor.

În ceea ce ne privește, totdeauna vom fi pe recepție cînd situația o va impune. Partidul nostru a promovat și maghiari și evrei, fără diferențieri. Faptul că se face această propagandă e negativ pentru toată lumea. Dacă e mereu înginovățit șeful — al minorității, al statului, al unei publicații, al unui partid —, e negativ. Trebuie să luăm atitudine împotriva extremismului prin traducerea unor cărți despre ceea ce înseamnă fascism. Oamenii simpli, care trăiesc și muncesc, nu fac deosebire de etnie. Nu trebuie să facem propagandă inutilă unor mișcări care nu se potrivesc cu poporul român.

(Continuare în p. 9)

VOLUMUL „ESEURI BIBLICE"

În aula Academiei Române, filiala Iași, a avut loc lansarea volumului „Eseuri biblice" de Șef Rabin dr. Moses Rosen. Publicăm în continuare fragmente din cuvîntările rostite cu acest prilej.

Cuvîntul prof. dr. CRISTOFOR SIMIONESCU

președintele filialei Iași a Academiei Române

Onorată asistență,

Prezentăm azi cartea „Eseuri biblice", scrisă de către Eminența Sa Șef Rabinul cultului mozaic din România, dr. Moses Rosen, a cărui prezență o salutăm în mijlocul nostru, alături de cea a Excelenței Sale, monseniorul Petre Gherghei, episcopul romano-catolic de Iași, a primarului orașului, precum și a celorlalți reprezentanți ai cultelor și instituțiilor orășenești.

În calitate de gazdă aș dori să subliniez două idei doar. Prima e ca Academia își îndeplinește funcțiunea prin această găzduire. În discursul de recepție, rostit la sesiunea din 1893, viitorul președinte al său, Dimitrie Gusti, a spus printre altele: „În România, Academia va deveni certificatul spiritualității".

În această poziție de năzuință spre o arhitectură spirituală, Academia înmănunchează într-un tot contribuția diferitelor ramuri ale cunoașterii la adîncirea spiritului.

În al doilea rînd, Academia are obligația unei restituiri. Clădirea este construită cu eforturile materiale ale Fundației Menahem Elias și, dacă n-ar fi fost înțelegerea și marea generozitate a acestei fundații, astăzi, în condițiile în care a luptat ca să reziste în împrejurări nu tocmai prielnice, n-ar fi existat clădirea care să găzduiască asemenea manifestări.

În semn de prețuire a celor prezenți astăzi, a autorului cărții, șeful cultului mozaic din România, cunoscut iubitor de carte, înțelept, dau cuvîntul conducătorului comunității evreiești din Iași, dl ing. Kaiserman.

Cuvîntul ing. PINCU KAISERMAN

președintele Comunității Evreilor din Iași

Onorați participanți,

Mi-a revenit astăzi cinstea și bucuria de a da cuvîntul vorbitorilor la o adunare care are o semnificație și, nu mai puțin, o participare deosebite.

Cîteva motive, pe care, cu îngăduința Dvs., le voi enumera, fac să fim în mod deosebit onorați, și țin să le subliniez:

Se lansează o nouă operă „Eseuri biblice", a Eminenței Sale dr. Moses Rosen. Este un eveniment major pentru toți cei care cred într-un Dumnezeu unic — înțeleaptă și elocventă pledoarie pentru cunoaștere, înțelegere și toleranță interconfesională.

Sînt de față înalte fețe bisericești, bine cunoscute pentru activitatea lor constantă întru înfrățirea etniilor și popoarelor.

Sînt de față și distinși savanți, nume ilustre ale științei și culturii românești, precum și personalități care conduc destinele județului și ale urbei noastre.

Și, în fine, această aulă a Academiei Române, prestigios for al culturii românești, ai cărei membri, de azi și de odinioară, i-au dus faima și dincolo de frontierele țării.

Celor prezenți le adresez, în numele Comunității Evreilor din Iași, un călduros „Bine ați venit!"

Cuvîntul prof. dr. CONSTANTIN SIMIRAD

primarul municipiului Iași

Am răsfoit cartea și mi-am delectat sufletul cu multe pasaje, fiindcă, oriunde o vei deschide, această carte poate fi înțeleasă în adîncile ei adevăruri. Fiecare om are o sfîntă solie pe acest pămînt, fiecărui muritor îi revine misiunea de a privi lumea spre a afla cum este ea. Privirea sufletului său trebuie să pătrundă dincolo de inimiciții și vicisitudini, să înfrîngă înșelătoare aparențe și să vadă viața așa cum este, cu sensul ei înalt.

Eminența Sa este descendentul uneia dintre cele mai ilustre familii rabinice, al cărei arbore genealogic urcă pînă la marele Rași, în secolul al XIII lea. Este absolvent al Facultății de Drept din București. Este doctor în teologie rabinică, a funcționat ca Rabin, și a fost profesor de religie mozaică la diferite școli din București. Este Șef Rabin al cultului mozaic din România din 1948, membru în Comitetul Executiv al Congresului Mondial Evreiesc încă din 1948, vicepreședinte al Conferinței Rabinice Europene din 1960 pînă azi, Doctor Honoris Causa al Institutului de învățămînt superior „Yeshiva University" din S.U.A., catedra de istorie a evreilor din România de la Universitatea „Bar Ilan" din Israel îi poartă numele, este laureat al premiului „Shazar" pentru activitate culturală iudaică, premiu oferit de președintele Statului Israel, Chaim Herzog, Doctor Honoris Causa al Universității „Bar Ilan" și a primit numeroase alte titluri și distincții. Este autor al mai multor volume, atît cu caracter religios, cît și cu caracter autobiografic. De 44 de ani păstorește obștea evreilor din România. În pofida terorii regimului comunist, Domnia Sa a izbutit să creeze zeci de instituții de cultură evreiască și de activitate iudaică, prin care au trecut zeci de mii de copii evrei din România, căpătînd conștiința identității lor naționale. Sinagogile și toate instituțiile de cult evreiești au fost menținute în funcție, în pofida diminuării în proporție de 97 la sută a populației evreiești. Acțiunea de Alia este, de asemenea, opera Eminenței Sale. Alia, dreptul evreilor de a pleca în Israel, drept refuzat milioanelor de evrei din fostele țări comuniste, a fost recunoscut și acordat evreilor din România. Aici este un punct pe care eu, personal, vă voi explica de ce mă doare.

Mă voi referi acum nu atît la cartea Eminenței Sale, cît la poporul său. Am făcut liceul la Iași, în clasă erau mulți români și 16 evrei. Eram foarte bun prieten cu toți colegii mei, indiferent de etnie. Am urmat apoi Facultatea de Matematică. Am întîlnit acolo mulți profesori evrei. Aș vrea să remarc, în mod deosebit, pe frații Haimovici, Adolf și Mendel. Pe unul îl vedeți în sală, pe celălalt — în tabloul de sus. Amîndoi mi-au îndrumat pașii atît în asimilarea celor mai frumoase cunoștințe de matematică, cît și în direcția cercetării matematice, cu multă grijă și dragoste. Nu numai de îndrumarea lor științifică am avut parte, ci și de sfaturi utile în viață și de ajutor concret. Academicianul Mendel Haimovici și-a lăsat, prin testament, întreaga bibliotecă și întregul mobilier Universității, respectiv, Facultății de Matematică. Și acum vă întreb pe dvs., cei prezenți la această adunare: pentru noi, românii, plecarea evreilor a fost un cîștig sau o mare pierdere? Din punctul meu de vedere este o mare pierdere. Nu putem acuza pe Eminența Sa pentru scoaterea evreilor din țară, căci așa erau vremurile și așa era indicat s-o facă, era spre binele poporului evreu. Astăzi, însă, n-aș mai dori să plece nici un evreu.

Vreau să închei cu o remarcă: ce frumos este să scoți la 80 de ani o astfel de minunăție și s-o dedici tuturor celor ce vor s-o citească! La mulți ani, Eminență!

Cuvîntul preotului dr. PETRE SEMENE

profesor la Institutul Teologic-Iași

Am citit cu multă pasiune cartea și mi-am extras și eu cîteva idei pe care le-am găsit, care ne unesc, ca unii care credem în același Dumnezeu.

În primul capitol, „A fi evreu", Eminența Sa explică, face portretul spiritual și moral al credinciosului evreu, adesea desconsiderat de împrejurările vitrege ale istoriei. Zice Eminența Sa: „Evreul este însetat de învățătură și acolo unde este rugăciunea este și învățătura și cele două constituie o cale spre Dumnezeu. Poporul evreu este *«Am Hasefer»*, «Popor al Cărții»". Pentru acest popor, învățătura este singurul fanatism, conjugat cu dorința, strădania de a crește liber.

Capitolul al II-lea, „Dumnezeu, Tora, Israel", mă determină să reiau întrebarea: ce-a adus poporul evreu lumii? Desigur, i-a adus credința într-un singur Dumnezeu și Unicul. Nu doar în sensul că n-ar mai fi și alții, ci unic, cel fără de asemănare. Așa cum îl prezintă profeții. O altă idee este obligația poporului evreu de a-L prezenta pe Dumnezeu lumii ca pe un părinte drept, dar și bun, care, aidoma mamei cu pruncul de mînă, îi conduce primii pași. La fel l-a condus la ieșirea din Egipt pînă spre țara în care curgea lapte și miere. Însă ideea centrală a acestui capitol este că Dumnezeu se prezintă lumii ca eliberator. Este ideea pe care am găsit-o în toată exegeza Vechiului Testament. La cartea „Ieșirea", cap. 21, cînd este descrisă darea Legii pe Muntele Sinai, prin Moise, Eminența Sa subliniază că Dumnezeu n-a zis: „Eu sînt Domnul Dumnezeul vostru care v-am creat", căci este actul major pentru om sau, cel puțin, acesta pare a fi, ci a substituit cu: „Eu sînt Domnul Dumnezeul tău, care te-a scos din Mitraim, din casa robiei. Nu vei avea alți Dumnezei în afară de mine". Și iarăși, interpretarea foarte potrivită, că nu mai există alții, nu vei putea să ai, chiar dacă vei dori. Deci, se subliniază valoarea libertății. De aceea și sclavi ai poporului evreu, cei care, printr-o împrejurare sau alta, ajungeau în situația de a cădea robi, după șase luni își redobîndeau libertatea. Dacă, totuși, sclavul se învățase cu slugărnicia și nu voia să-l părăsească pe stăpînul său, era pus între ușorii casei și i se perfora urechea, ca un indiciu și ca o pedeapsă, în același timp. Spune Talmudul: înseamnă că urechea a rămas surdă la vocația libertății pe care o are omul. Biblia arată, în mod clar, că la libertate sînt chemate toate popoarele și că au ieșit, împreună cu fiii lui Israel, din țara Egiptului și alți robi.

Din capitolul următor, al III-lea, „Niște oameni de treabă", am reținut ideea, care străbate ca un fir roșu, a părinților, a strămoșilor poporului evreu. Ei nu sînt lăudați ca niște comandanți de oști asediind cetăți, trecînd prin foc și sabie popoare, ci sînt prezentate portretele lor morale; iubitori de străini, ca Abraham, sau sensibili la durerea aproapelui. Nu erau de aceeași credință cu dînsul, nu aveau aceeași ținută morală locuitorii cetăților Sodoma și Gomora. Dar Abraham intervine la Dumnezeu, care, în bunătatea Sa, stă de vorbă cu el ca și cu un prieten. „Doamne, spune Abraham, dacă sînt 50 de nevinovați, ce vei face cu ei? Dar să nu te superi pe sluga ta, dacă sînt 45?" Și scade numărul pînă la 10. Prin urmare trebuie să facem totul pentru a salva pe aproapele nostru. La fel gîndește Ithak, la fel Iaacov, cel mult răbdător, care slujește lui Laban 22 de ani, după care își cere drepturile. Sau Iosif, visătorul de mai bine pentru frații și pentru neamul său, sau Moise cel vrednic, conducătorul poporului.

Capitolul al IV-lea, intitulat „Calendarul iudaic", este elocvent pentru încercarea de a familiariza pe un om neavizat în credința, în datinile cultului iudaic. Privitor la sărbătorile evreiești, nu interesează neapărat modul de desfășurare pentru cineva din afara comunității, ci care-i rostul lor. Poporul evreu este popor unic și rostul sărbătorilor este unic: acela de a eleva spiritual, acela de a catapulta spre sferele înalte ale trăirii spirituale. Denumirea poporului evreu în vremea chemării lui Moise a fost aceea de popor sfînt. Marea majoritate a exegeților interpretează cele două cuvinte ca însemnînd „pus de o parte", „rezervat pentru o misiune aparte". Misiunea aceasta este de fapt prezentarea lui Dumnezeu cel unic. După aceea, misiunea de „popor sfînt" implică serviciul divin sau cultul, care va deveni o misiune permanentă a acestui popor fie în țara sa, fie spre a aduce credința despre Dumnezeul unic și în rîndul altor popoare.

Între personalitățile lăudate de Eminența Sa, desigur, au fost deja enunțate și nume de preoți ortodocși; printre aceștia este relevată atitudinea frățească a părintelui Gala Galaction, care, în momentul în care evreii au fost obligați să facă munci umilitoare, pentru a le arăta dragostea frățească, a ieșit în stradă și li s-a alăturat.

În loc de concluzii, aș adăuga că Eminența Sa se prezintă ca un Moise de altădată, care a suferit pentru poporul său și a fost în situația să-și pună sufletul chezaș pentru el.

Cuvîntul Excelenței Sale Monseniorul PETRE GHERGHEL

Eminența Voastră
dle Șef Rabin,
Distinși oameni de știință, onorat auditoriu,

Mă bucur să încep cuvîntul meu cu un adevăr care ne unește și care răsună ca un laitmotiv în cartea care ne este pusă în față: „Eseuri biblice" — a distinsului Șef Rabin dr. Moses Rosen.

«Cred cu credință desăvîrșită că *Sfîntul* — Binecuvîntat să fie El — e Creatorul și Diriguitorul întregii Creații și că numai El a făcut, face și va face toate făpturile, El este Începutul și Sfîrșitul — El care cunoaște gîndurile oamenilor și toate faptele lor, numai Lui trebuie să ne rugăm și nimănui altuia» (din crezul lui Maimonide — pag 43).

Un adevăr care străbate toată Biblia și un adevăr care transpare din paginile acestei cărți, un adevăr scump pentru toți fiii lui Israel, un adevăr scump tuturor creștinilor. Un adevăr scump nouă tuturor adunați aici.

În numele acestei credințe comune trebuie să ne găsim uniți în slujirea oamenilor — făpturile lui Dumnezeu

Dacă au fost momente cînd fiecare se bucura separat de acest adevăr neținînd cont de cei din jur — aș vrea să cred că a sosit timpul ca să vedem împreună darul iubirii lui Dumnezeu față de noi și să lucrăm împreună pentru a-L cunoaște pe El și toată lucrarea Sa.

Mă bucur să pot sublinia că Biserica noastră se deschide astăzi tot mai mult dialogului și colaborării și ia cît mai multe inițiative în drumul apropierii și al colaborării. În unul din documentele emanate din gîndirea Conciliului Vatican II (Nostra aetate — 28 octombrie 1965) și prezentat la 1 decembrie 1974 de Cardinalul Villebrands sînt trasate cîteva norme pe care trebuie să se bazeze toate raporturile creștinilor cu cei care aparțin comunității iudaice.

Această acțiune comună poate să favo-

LANSAT LA IAȘI

rizeze deosebit de mult buna cunoaștere și stima reciprocă.

Trebuie să amintim și să subliniem că *legăturile și relațiile istorice între biserică și iudaism condamnă cu fermitate toate acele forme de antisemitism și de discriminare*, pe care de fapt le condamnă și le înfierează însăși demnitatea persoanei umane.

Nu numai atît, dar aceste legături și aceste relații reclamă și impun o datorie sfîntă de o mai mare înțelegere reciprocă și de o reînnoită stimă comună. În mod practic este necesar ca toți creștinii să se străduiască să înțeleagă tot mai mult liniile fundamentale ale tradiției religioase ebraice și să pătrundă caracteristicile esențiale prin care evreii înșiși se definesc în baza și lumina realității lor religioase actuale.

Pînă acum relațiile se reduceau doar la un monolog sau erau foarte sporadice.

A sosit timpul să se treacă la un adevărat dialog, la un drum nou de apropiere.

Mă bucur să știu că membrii Bisericii Romano-Catolice — că Sfîntul Părinte actual — promovează și susțin acest nou drum. Vizita la Sinagoga din Roma, vizita Eminenței Voastre la Sfîntul Părinte, primirea recentă a autorităților de stat din Israel, intervenția avută ieri de către Sfîntul Părinte, așa cum am văzut la televizor, pentru *înfierarea tuturor actelor de extremism și rasism* — manifestate în ultimele zile — toate sînt gesturi, sînt pași pe acest drum al apropierii, al consolidării dialogului. Mă bucur să spun, Eminența Voastră, că nu numai această lucrare — dar întreaga dumneavoastră activitate constituie un efort continuu în această direcție. Cu experiența și curajul de care ați dat mereu dovadă, ați deschis un drum nou — de raporturi umane cu toți. *Cu toate momentele grele, vitrege, uneori potrivnice, ați fost liderul atîtor inițiative pe drumul cunoașterii și al dialogului.* Personal am fost martor la atîtea momente.

Cartea pe care o prezentați astăzi, „Eseuri biblice“ (ea se adaugă la multe altele), este dovada acestui ideal.

— *O sursă de informații pentru o cunoaștere mai profundă a Bibliei* — cartea de căpătîi a Evreului, dar și a Creștinului, izvor comun și universal de inspirație și regăsire.

— *O sursă de inspirație* și informații, de simțiri nobile ale comunității iudaice și de viață consacrată lui Dumnezeu și poporului.

— *O mărturie de credință și curaj* pe drumul afirmării binelui și a frumosului.

— *O punte între Dumnezeu și oameni*, între oameni și oameni, între evrei și creștini, între evrei și oameni.

Îmi dați voie să mă folosesc de o expresie pe care Eminența Voastră ați folosit-o despre un prelat al Bisericii noastre numindu-l *Pontifex* și să spun că *această Carte* pe care ne-o puneți în mîini reprezintă un *instrument* al unui *Pontifex* — Constructor de poduri. Eminența Voastră, cu această Carte și cu toată *opera* dumneavoastră, vă învredniciți să purtați acest titlu de noblețe.

Cartea „Eseuri biblice“ este, cum vreți și vă place s-o definiți, „o picătură într-un ocean“, dar nu numai atît, ci este și o rază care se îndreaptă și se răsfrînge spre Cartea Cărților, Biblia — Vechiul Testament — pentru a-i cunoaște mai bine bogățiile — este o *flacără* care face să se distingă și mai bine spiritualitatea unui popor și a unui conducător de obște, a unui *Rabi* — Învățător.

Ne bucurăm cu toții că ne-o oferiți pentru a face drumul dialogului mai clar, *mai hotărît* și vă rog să-mi mai dați voie să exprim mulțumirea și urarea noastră cu propriile dumneavoastră cuvinte adresate unui prieten de-al Eminenței Voastre la împlinirea vîrstei de 80 de ani, *Itzhac Peltz*. *„Binecuvîntate mîini, care au turnat simțăminte nobile, gînduri mărețe în sufletele generațiilor, să rămînă mai departe, în această a treia parte a vieții dumneavoastră, pătrunse de același crez demn, patetic, minunat, crezul care îmbină tradiția cu progresul, spiritul Torei cu patriotismul, virtuțile strămoșilor dumneavoastră evrei cu acelea ale nobilului popor român, în mijlocul căruia ei și dumneavoastră v-ați născut, crezul în Bine, în Frumos, în Adevăr, idealurile noastre comune“.*

O scrisoare a domnului ADRIAN NĂSTASE
președintele Camerei Deputaților

Eminență,

Volumul dumneavoastră „Eseuri biblice“ mi-a produs o adîncă impresie, generată de maniera în care această adevărată „carte a vieții“ împletește înțelepciunea tălmăcirilor Bibliei cu dramatismul permanentelor eforturi pe care le-ați făcut, înfruntînd sinuozitățile destinului, pentru perpetuarea spiritualității specifice și a demnității Comunității evreiești din România.

Cu alese gînduri și considerație,
ADRIAN NĂSTASE

Cuvîntul criticului literar ION HOLBAN
secretar al Asociației Scriitorilor din Moldova

Eminență, onorată asistență,

S-a spus odată că textul biblic reprezintă prima carte de literatură a lumii. Bineînțeles, nu în sensul terminologiei, ci al înțelegerii importanței. Într-adevăr, nu există scriitor important, al oricărui popor, la care să nu găsim teme, motive legate de materia aceasta extraordinar de densă pe care o oferă Biblia. Împrejurarea face că în acest text regăsim toate paradigmele literare, indiferent care ar fi ele, dar le regăsim noi, cei cărora ne place să cădem cîteodată în vanitatea noastră de care am fi tentați. Literatura se face instantaneu, atunci cînd ne apropiem de textul biblic, fie preot, fie credincios, fie barbar.

Îmi amintesc o scenă dintr-un film pe care l-am văzut ,poate, mulți, unde un copil, care abia știa să citească slovele, îi citea tatălui său, literă cu literă, din textul sfînt. Scena era de-o extraordinară tensiune, dar nu din punct de vedere literar, în primul rînd. Acolo se aflau mari adevăruri. Și de aceea, cînd discutăm despre o carte scrisă pe marginea textului biblic, cîtă pondere acordăm literaturii, înțeleasă în termenul curent de ficțiune, și cîtă pondere trebuie să acordăm adevărului care se ascunde în carte ? Dar poate că un termen pentru această extraordinară bogăție, pe care nu ni-l oferă terminologia literară, ni-l oferă un exeget francez al Bibliei, pe care l-am citit recent. Scrie el acolo, și am reținut lucrul acesta, că, dată fiind frumusețea expresiei, adevăr care se află și aici, în această carte de exegeză, se creează o interacțiune literatură-text. Deși este o carte a unui popor și a unei biserici, ea poartă un tezaur universal. Și, mai mult, acolo se află armonia între Dumnezeu și Om. Această armonie explică apropierea scriitorilor mari de textul biblic. E adevărat că istoria și critica literară, nu numai, în primul rînd, de la noi, îi sînt datoare Și aici vorbesc în numele părintelui Gala Galaction. Mi se pare că în „Eseuri biblice“ se amintește de jurnalul lui Gala Galaction, din păcate, frustrat în mod barbar, înainte de '89, de multe, foarte multe secvențe care se referă la interpretarea textului biblic. Spuneam că mulți scriitori români, și, în primul rînd, aici stau Sadoveanu și Galaction, nu numai că au fost influențați de Biblie, dar s-au apropiat de spiritul ei ca oameni.

„Eseuri biblice“ este, în primul rînd, o carte de literatură și o carte de exegeză a textului biblic așa cum s-au pronunțat antevorbitorii mei. S-a vorbit aici despre lirismul pe care îl conține această carte, dar trebuie subliniat că dl dr. Moses Rosen e un maestru al analizei cuvîntului, are mereu conștiința hotărîtoare a importanței acestuia. El, cuvîntul, trebuie să pornească, îmbrăcat cu cît mai multă grijă, spre sufletele noastre, așa cum o demonstrează autorul acestei cărți. Vreau să vă citesc un pasaj care exprimă, poate, cel mai exact dimensiunea literară a acestei cărți. Dl Șef Rabin înțelege și explică versetul 15, din cap. 20 al cărții „Exodus“ că întreg poporul a văzut vocile, în sensul că, dacă în textul biblic ar fi fost scris că poporul a auzit vocile, s-ar fi produs o confuzie. „În limba sfîntă cuvîntul *lo*, scris cu *alef*, înseamnă *nu*; cînd e scris cu *vav*, înseamnă *lui*. Dacă perceperea Decalogului s-ar fi făcut numai prin auz, atunci poruncile «să nu ucizi», «să nu furi» etc. ar fi putut fi interpretate ca fiind scrise cu *vav* și s-ar fi crezut că în numele *lui* poți să ucizi, să furi... Era, deci, nevoie de o cunoaștere vizuală, ca să se știe că e vorba de un *nu* categoric și fără putință de tăgăduit“.

Privitor la aceste pasaje, de asemenea subtilitate, e inutil să mă întreb cîtă literatură este în ele ! Și cît adevăr ! Am putea glosa la nesfîrșit pe marginea cărții dlui dr. Moses Rosen. Asemenea pasaje înțelepte sînt la tot pasul și fac delectarea criticului literar. Sigur, cartea trebuie citită și ca o poveste a întemeierii. Poate fi citită în mai multe feluri. Menționez însă că, întîi de toate, ea este un comentariu biblic care alternează cu dimensiunea culturală.

Prezentarea volumului de către prof. dr. docent MARȚIAN COTRĂU

Încă nu s-a stins ecoul volumului autobiografic *„Primejdii, încercări, miracole“*, al Șef-Rabinului dr. Moses Rosen și, iată, o nouă apariție editorială, intitulată *„Eseuri biblice“*, vine să ne cucerească mintea și să ne încînte inima.

Dar să o luăm de la Bereșit — adică de la început.

Cînd dl ing. Kaiserman, președintele Comunității, a apărut în laboratorul meu, purtînd sub braț un colet cu aspectul unei cărți, m-am bucurat că vine să-mi semnaleze o carte interesantă — și cine nu este încîntat la perspectiva de a citi o carte bună, mai ales astăzi ?

Dar cît de surprins am fost cînd am auzit invitația de a mă înscrie printre prezentatorii volumului recent apărut al Eminenței Sale ! Mi s-a părut temerar ca unul care nu este exeget biblic să încerc să prezint o carte plină de înțelepciune multimilenară. Și, totuși, am acceptat, cucerit de tematică și de personalitatea autorului.

Volumul este structurat în zece capitole, cu 124 de teme și este precedat de un admirabil *„Cuvînt înainte“*, sugestiv intitulat : *„O picătură într-un ocean“*. Așa cum a arătat poetul medieval Meir Ben Ițhac, referindu-se la Biblie, „Cartea Cărților“ : „Dacă cerurile toate s-ar schimba în pergamente, copacii pădurilor în condeie, apele mărilor în cerneală, oamenii toți în mînuitori ai scrisului“ și încă nu s-ar putea exprima pe deplin valoarea morală a acestei „Cărți a cărților“.

Capitolul I (p. 3—26), *„A fi evreu“*, prezintă îndatoririle și drepturile Kahalului — adică ale obștii evreiești — în cadrul instituțiilor.

Sinagoga, „Casa de învățătură“, este spațiul în care se desfășoară nu numai rugăciunile, ci toate marile momente ale vieții credinciosului evreu. Acolo, toată obștea este egală, cu acces neîngrădit la învățătura sacră, la rugăciune, la mese rituale, unde se respectă riguros acel „est modus in rebus“. Acolo, credinciosul își aplică însemnele necesare rugii. Acolo, se învață neîncetat, căci poporul evreu — spune venerabilul autor al volumului — are un singur fanatism : învățătura, după care s-a dovedit mereu însetat, meritînd atributul de „Poporul Cărții“ („Am Hasefer“). Învățătura iudaică oferă poporului elementele obligatorii pentru o viață sănătoasă moral și fizic, încercînd să convingă pe fiecare să spună, la timpul potrivit, acel „dai“ („destul“), apropiat de latinul „satis“ și corespunzător noțiunii de cumpătare.

Cimitirul ocupă un loc aparte în viața evreului credincios. El este considerat — în mod aparent paradoxal — „Casa vieții“, întrucît crezul iudaic admite învierea morților, ceea ce explică și cultul fervent al celor trecuți în lumea umbrelor.

Șabatul — ziua de odihnă — este obligatoriu. Poetul H. Heine, în poezia sa „Prințesa Șabat“, descrie transformarea de vineri, la apusul soarelui, a casei sărace a evreului din ghetouri într-un palat demn de primirea strălucitoarei prințese Șabat — care va dispărea sîmbătă seara, la ivirea primelor stele.

Capitolul al II-lea (p. 29—89) este intitulat *„Dumnezeu, Tora, Israel“*. Această Trinitate formează Unitatea Eternă, căci nu se pot concepe separat Autorul, Cartea și Propovăduitorul, ei alcătuind un tot indisolubil, temelia crezului iudaic.

După comentarea *Celor 10 porunci* și a *Crezului lui Maimonide*, autorul se oprește asupra *Potopului*, arătînd că supraviețuitorul Noah era — după unii comentatori — un „tzadik“ (un om drept), avînd rolul de a salva specia umană de la dispariție.

O interesantă și poetică interpretare este dată *Curcubeului*. „Ce este curcubeul ? O rază de soare într-o picătură de apă“. „O minunată feerie de culori, în care fiecare își păstrează ființa și specificul, roșul rămîne roșu, verdele verde și totul, toate laolaltă dau încîntătoarea armonie“. Prin glasul Curcubeului grăiește Creatorul, „asigurînd lumea că ea va exista datorită armoniei“.

Capitolul al III-lea (p. 93—153) este intitulat *„Niște oameni de treabă“*

Cine sînt aceștia ? În primul rînd, „părinții“ : *Avraham*, părintele „sumedeniei de popoare“, simbolizat de un munte, *Itzhac*, întruchipat într-o cîmpie și *Iaacov*, făuritorul Casei și tatăl celor 12 triburi ale lui Israel. Ei nu au fost nici îngeri, nici eroi, nu au făcut minuni și nu au purtat lănci, ci au fost oameni cu patimi și slăbiciuni omenești. În scrierile sfinte se arată că : „Nu există om drept pe pămînt care să săvîrșească doar binele și să nu păcătuiască“.

Și cît de impresionantă este drama lui *Iehuda*, acela dintre frații lui Iosef care a propus vinderea acestuia, în aparență o soluție mai umanitară decît a celorlalți

(Continuare în p. 8

Prezentarea volumului de către prof. dr. docent MARȚIAN COTRĂU

(Urmare din p. 7)

frați — uciderea sau aruncarea într-o groapă părăsită. Din clipa săvîrșirii greului păcat — vinderea fratelui —, Justiția divină îl urmărește pe Iehuda. Își pierde soția și fiii și „căinița amară îl însoțește pe toate cărările vieții". „Dar suferința i-a purificat sufletul. Un îndelungat proces de conștiință l-a ridicat din prăpastia patimilor spre culmile seninătății interioare".

Capitolul al IV-lea (p. 157—235), *„Calendarul iudaic"*, descrie sărbătorile, avînd în comun celebrarea evenimentelor importante din viața colectivității.

Iom Kipur, „Sîmbăta sîmbetelor", ocupă în decursul întregului an locul Șabatului în săptămînă. În această zi — spune autorul — fiecare evreu, oricît de învățat sau de neștiutor, se înfățișează înaintea Judecății cerești, a colectivității și a propriei conștiințe. Este ziua cînd se dă posibilitatea îndreptării răului, căci, în concepția iudaică, nimeni nu este infailibil.

Sukot, „sărbătoarea rodului bogat", celebrează strîngerea roadelor pămîntului în anotimpul toamnei. Spre deosebire de Bacanalele și Saturnalele vechilor greci, cu semnificație similară, care degenerau în orgii și desfrîu, de Sukot se sărbătoresc Binele și Frumosul din jurul omului, în care „sălășluiește scînteia de divinitate desprinsă din focul sacru al Creatorului".

Hanuka reprezintă ideea nouului ce învinge necontenit, prin luminițele Menorei ce sclipesc la fereastră sau în ușă, evocînd victoria celor puțini asupra celor mulți — dar nu victoria forței, ci a spiritului.

Roș Hașana la-ilanot, „Anul nou al pomilor", este o zi aparte prin semnificația ei tulburătoare: „Omul este la fel ca și copacul de pe cîmp" — spune textul biblic. Anul nou al pomilor amintește omului adevărul etern al continuității în viața generațiilor. Evreul, înainte de a gusta un fruct, rostește cu evlavie: „Binecuvîntat fii, Tu, Doamne... Cel ce ai creat fructul copacului".

Timpul nu ne permite decît menționarea celorlalte mari sărbători descrise în acest capitol:

Purimul — cu jocurile și cîntecele populare, cu folclorul umoristic — o zi a satirei care biciuiește împilările, începînd cu tragica întîmplare din timpul lui Ahașveroș și Haman;

Pesah, a cărui semnificație este triplă: evocă noaptea cînd îngerul morții „a sărit" peste casele credincioșilor și, totodată, sărbătorește libertatea (ieșirea din Egipt) și primăvara;

Roș Hașana, „Anul nou", cînd se adaugă încă un an la cei trecuți. Sosirea Anului Nou este pregătită într-o lună întreagă — luna Elul, cînd se citește în fiecare dimineață Psalmul 27, din care fac parte tulburătoarele versete:

„Dumnezeu e lumina și mîntuirea mea,
Atunci de cine să-mi fie frică?
Dumnezeu e pavăza vieții mele,
Atunci cine ar mai putea să mă
înspăimînte?"

Mărturisesc că m-am lăsat cucerit de bogăția de informații și de lirismul acestui capitol, încît m-am extins mai mult decît îmi permitea timpul propus.

Capitolul al V-lea (p. 239—305), *„Personalități"*, debutează cu evocarea plină de recunoștință și iubire a părintelui Eminenței Sale, *Gaonul Rabi Avraham Arie Rosen*, ale cărui rămășițe pămîntești odihnesc în Cimitirul Sanhedrinului din Ierusalim. Ultima imagine păstrată de fiul îndurerat este rostirea, de către Gaonul Rabi Rosen, a rugii ultime dinaintea morții: „Era — spune Eminența Sa — ruga unui suflet animat de o credință adîncă, pentru care moartea nu e decît trecerea dintr-o încăpere în cealaltă, din vestibulul efemerului în palatul veșniciei".

În continuare, este prezentată o largă galerie de personalități: *rabini* foarte învățați, ca Malbim, Niemirower, Marilus, Margulies, sau foarte înțelepți, ca rabinul din Ștefănești, sau încredibil de altruiști, ca rabinul Portugal din Sculeni: apoi *personalități laice*, ca președintele Israelului, Shazar, liderul poporului evreu, Nahum Goldmann, înaltul funcționar al „Joint"-ului Charles Jordan, scriitorul I. Peltz, pictorul Reuven Rubin, laureatul Premiului Nobel pentru Pace Menachem Begin, preotul ortodox și scriitorul Gala Galaction.

Ca ieșean și farmacist, am fost mișcat să citesc în această carte, din nou, evocarea plină de căldură a celui ce a fost dr. farmacist *Simon Caufman*, fostul șef al Comunității, intelectual de elită, organizator eficient al rețelei sanitare a Comunității, om de profundă omenie — binecuvîntată fie-i amintirea!

Capitolul al VI-lea (p. 307—340), *„Apărindu-mi obștea"*, cuprinde o serie de documente elaborate în perioada 1989—1992, referitoare, toate, la atacurile împotriva evreilor și față de care Șef Rabinul a luat poziție fermă. Astfel sînt scrisoarea către Academia Română, ca urmare a apariției vol. IX din „Operele" lui M. Eminescu, ce cuprindea aprecieri injurioase la adresa poporului evreu; comentarii și răspunsuri la articole din presă, în care Șef Rabinul este acuzat de a fi avut „bune relații cu Ceaușescu"; scrisori către prim-viceprim-ministrul guvernului ceaușist, privitor, în special, la dărîmarea sinagogilor cu ocazia noilor amenajări urbanistice din București; scrisoarea către ziaristul C. Nistorescu în problema mesei rotunde „Semitism-Antisemitism", din ianuarie 1992 de la Televiziune.

Un fir conducător străbate aceste materiale, care, de altfel, este menționat în titlul capitolului: în orice ocazie Șef Rabinul Rosen și-a apărat obștea cu pricepere, dîrzenie și perseverență.

Capitolul al VII-lea (p. 344—369), *„Holocaust"*, trece în revistă, pe scurt, persecuțiile la care au fost supuși evreii de-a lungul timpului. În anul 586 î.e.a. regele Babilonului, Nabucodonosor, a incendiat primul Templu din Ierusalim, zidit de regele Solomon. Împăratul roman Titus a incendiat cel de al doilea Templu, iar împăratul Hadrian a ars pe rabinul Teradion înfășurat în sulul Torei. Peste secole, Torquemada a incendiat sinagogi în Madrid și Sevilla, iar hatmanul Hmelniți a săvîrșit pogromuri în Ucraina și Podolia — acestea fiind doar numai cîteva exemple.

În epoca noastră, la Berlin, Viena, Praga, s-au nimicit sinagogi și s-au ars pe rug opere de valoare inestimabilă, fără să mai menționăm victimele omenești.

În România, pogromul din 1 iulie 1940, din Dorohoi, a fost urmat de cele din ianuarie 1941, din București, iunie iulie, din Iași, apoi din Basarabia și Transnistria.

Opunîndu-se inițiatorilor și executorilor acestora — care au acționat adesea din ordinul și cu colaborarea naziștilor —, poporul român a căutat să-i apere pe evreii năpăstuiți, detașîndu-se figuri remarcabile, ca: primarul Cernăuților, Traian Popovici, președintele Crucii Roșii din Roman, Viorica Agarici farmacistul Beceanu din Iași, Mitropolitul Bălan al Ardealului, episcopul romano-catolic Marton Aron, din Alba-Iulia. Aceștia — și mulți alții — au dovedit proverbiala omenie a poporului român.

Capitolul al VIII-lea (p. 363—381), *„Ecumenism"*, este dedicat obligativității conviețuirii în spiritul toleranței, lapidar exprimat în limba lui Goethe și Heine prin expresia: „Leben und leben lassen". („A trăi și a lăsa pe alții să trăiască").

Începînd de la prima intoleranță — manifestată prin cel dintîi fratricid, al lui Cain împotriva lui Abel, pentru că nu putea tolera calea de apropiere a acestuia de Dumnezeu — și pînă în zilele noastre, intoleranța a provocat și provoacă nenumărate, variate și incredibil de monstruoase crime împotriva vieții și demnității umane. Pentru acești intoleranți, trebuie mereu repetată formula: „Cain, unde este fratele tău Abel?"

Capitolul al IX-lea (p. 381—391), *„Israel, dintotdeauna și mereu"* și *capitolul al X-lea* (p. 395—419), *„Varia"*, include evocarea unor realizări ale Șef Rabinului dr. Moses Rosen, din momentul cînd, tînăr și fără experiență, avea în față ruinele comunităților pustiite de Holocaust, iar viitorul apărea fără perspective, și pînă în prezent, după aproape 50 de ani de muncă rodnică.

Printr-o cooperare, unică în Estul comunist, între „Joint" și Federația Comunităților Evreiești, ați reușit, Eminență, ca ultimele rămășițe ale Holocaustului să se bucure aici, în România, inclusiv în anii regimului comunist, de mîngîierea semenilor mai favorizați de soartă.

Ați arătat că în lupta pentru recăpătarea demnității umane nu trebuie să existe îndoieli, opreliști și renunțări, ci o perseverare demnă de cea mai nobilă aspirație: ajutorarea semenului nedreptățit.

Prin întregul volum *„Eseuri biblice"*, străbate acel „fir roșu" al învățăturii iudaice — preluat și de religia creștină — „ce ție nu-ți place altuia nu-i face". Într-adevăr, în volum se înfierează cu hotărîre răul, fie că este al lui Cain sau al fraților lui Iosef sau al închizitorului Torquemada sau al recenților dictatori, Stalin și Hitler — și, din păcate, enumerarea poate continua îndelung.

Cartea *„Eseuri biblice"*, cuprinzînd un material atît de bogat, variat și interesant, expus într-un stil viu și colorat, se citește cu nespus interes — aș spune, chiar, că, odată începută, se lasă greu din mînă.

Mărturisesc că am parcurs, cred, în decursul anilor, aproape toate volumele Șef Rabinului dr. Rosen apărute în țară. La nici unul ca la acesta nu am fost mișcat de accentele lirice ale unor pasaje. Iată, spre desfătarea inimii noastre, descrierea senectuții împăcate și tihnite a Patriarhului Avraham: „Toamnă aurie. Bătrînul Avraham culege roadele bogatei sale vieți. Elanul furtunos al primăverii sale, luptele și frămîntările, înfruntarea mîniei părintelui său Terah, a urgiei dușmanului său Nimrod, tot zbuciumul tinereții, aparțin deja amintirilor... Acorduri de final răsună în simfonia existenței pămîntești a celui dintîi dintre părinții noștri. Ele sintetizează «binecuvîntarea în toate» ce l-a călăuzit neîncetat ,căci fără de zăbavă a fost strădania lui spre bine, în tot cursul drumului ce l-a bătătorit pe această lume".

Mișcătoare sînt, de asemenea, acum, și în alte dăți, cuvintele duioase, de mulțumire și recunoștință, adresate soției sale, doamna Amalia, care, la fel cu biblica Sara, prințesa deșertului, stă „sub corturile" sale de atitea decenii, însoțindu-l cu gîndul, sufletul și fapta în toate trăirile și realizările sale, adesea pline de sacrificii și primejdii.

Nu pot încheia aceste gînduri, fără a adăuga un cuvînt de rezonanță biblică: „Zahor!" („Amintește-ți!"). Eminență, amintiți-vă că astăzi, aici, în această cocitorie a bancherului filantrop Menahem H. Elias, de binecuvîntată memorie, toți cei de față au ținut ca prin prezența și cuvînt să vă exprime omagiul călduros pentru lupta purtată de decenii în folosul obștii Dv. și, deopotrivă, pentru această țară, așezată la răscruce de vînturi și, de aceea, atît de năpăstuită și rîvnită în tot cursul istoriei sale.

Personal, permiteți-mi să vă urez ca — la fel cu Moșe, primul conducător prin primejdii al poporului evreu — și Eminența Voastră să ajungeți la vîrsta profetului — la 120 de ani — în liniște și mulțumirea ce pot fi aduse de datoria îndeplinită.

Cuvîntul Eminenței Sale

Domnule academician Simionescu, domnule profesor Cotrău, domnule primar, iubite frate episcop Gherghel, domnule reprezentant al Bisericii Ortodoxe Române, domnule secretar al Asociației Scriitorilor din Iași, domnule președinte al Comunității Evreilor din Iași, iubiți frați și surori.

Cînd spun „frați și surori", mă adresez, în același timp și în aceeași măsură, asistenței românești și evreiești. Ori de cîte ori vin la Iași, am emoții, dese emoții, dese dureri. Sînt emoționat că mă aflu în această sală a Academiei, al cărei ctitor a fost un evreu, Menahem Elias. Sînt emoționat gîndindu-mă că azi, aici, sînt de față primarul orașului, episcopi, o mare mulțime de intelectuali români, spre a sărbători această carte scrisă de un rabin. De ce să nu fiu emoționat, cînd, în acest Iași, nu se poate să nu evoc memoria doctorului Caufman, care a reușit, prin strădania sa, să salveze această comunitate, „un oraș-mamă în Israel", al cărui spirit iudaic trecea mult dincolo de fruntariile țării, dovedind, totodată, înfrățirea dintre noi și români. Iași este o mărturie. Șmil, doctorul lui Ștefan cel Mare, din „Apus de soare", de Delavrancea, nu-i o ficțiune. Doctorul Delmedigo a fost la Iași în acea epocă. Medicul lui Vasile Lupu a fost evreu. Iașul a reprezentat un teren de cooperare intelectuală între două civilizații, între două culturi. Noi am cunoscut această simbioză în toată istoria noastră. Întîlnirea cu Elada, întîlnirea lui Alexandru cel Mare cu Șimon Hatzadik, este una istorică. Din aceasta a rezultat civilizația alexandrină, reprezentată strălucit printr-un Philo Alexandrinul de exemplu. Din întîlnirea cu lumea arabă, din conlucrarea iudaismului cu civilizația maură, s-a născut epoca de aur a Diasporei spaniole. Această osmoză s-a petrecut și la Iași. În cimitirul Ciurchi, se află o piatră funerară din 1457, deci, din timpul lui Ștefan cel Mare. La Iași a oficiat Marele Rabin Natan Hanover. La Sinagoga Mare din Iași, care are o vechime de peste 400 de ani, se află jețul pe care a stat Marele Rabin Iehoșua Heșel din Apta. La Iași, a fost creat primul teatru evreiesc stabil din lume. La Iași, Sadoveanu l-a creionat atît de bine pe Moses Duff. A existat o viață armonioasă între evrei și creștini la Iași. Au fost aici 55 000 de evrei. Azi sînt cîteva sute.

Nu se poate să nu evocăm trecutul. Nu-i posibil și nu e bine. Nu e bine pentru omenire. Un rabin care, urcînd treptele crematoriului, la Auschwitz, plîngea, a fost întrebat: „De ce plîngi? Doar crezi în Dumnezeu!". A răspuns: „Nu mă plîng pe mine, îi plîng pe călăii mei, plîng speța umană!"

Există două extreme, Avraham și Sodoma. Avraham ar putea să se bucure că se distruge Sodoma. Și Avraham se roagă, totuși, de Dumnezeu să n-o distrugă, chiar și pentru zece nevinovați care trăiesc acolo. El pune pentru prima oară această teză în discuție: nu poate fi culpabilizat un popor pentru ceea ce au făcut unii din rîndul acestuia. Și Avraham spune: „Tu, Judecător al întregii lumi, Tu să nu faci dreptate?". Textul Torei n-are semne de punctuație: este o îndrăzneală să schimbi sensul textului biblic, dar de ce să nu citim altfel: „Avraham a spus lui Dumnezeu: «Tu, Judecător al lumii, să nu faci dreptate!»"?

Fereasă Dumnezeu ca El să facă dreptate după faptele petrecute la Sodoma, după ceea ce s-a întîmplat la Auschwitz. Aceasta este atitudinea iudaismului, aceasta este atitudinea Cărții noastre, TORA. Iată o Carte în care nu s-a schimbat o literă de mii de ani, care străbate lumea, tradusă fiind în toate limbile Pămîntului, o carte care-și păstrează noutatea. La a XX-a aniversare a revistei noastre, am arătat că Tora este ca un ziar. O deschizi și din Ea respiră noul, evenimentele zilei. Tora este veșnică, fiindcă ea exprimă toată gama sentimentelor umane colective. Este marea forță a acestei Cărți a Cărților și destinul ei simbolizează destinul poporului evreu. Pentru noi, este o Carte a Vieții, o Carte care s-a identificat cu noi. Este o bătălie istorică în jurul acestei Cărți-simbol. N-a fost pogrom care să nu înceapă cu arderea Cărții noastre.

Cartea aceasta am scris-o mai mult pentru neevrei. De ce? Este o campanie antisemită la noi. Generațiile de după război, din România, nu știu ce s-a întîmplat. Au fost mințite și de fasciști și de comuniști. Și acum se picură otravă zi de zi. Puneți-vă în situația noastră. Ce să facem? Sîntem ultima generație a catastrofei, prima a mîntuirii. Au fost 55 000 de evrei la Iași. S-au dus, dar otrava picură continuu. Aș putea spune că „Eseuri biblice" este o carte de vizită a noastră, generată de dorința de a spulbera prejudecățile. Un exemplu. La Iași a apărut un articol intitulat „Spitalul, Kahalul, Coranul și Talmudul", din care reieșea că această instituție sfîntă a noastră, Kahalul, este o conspirație mondială evreiască. Dacă sîntem atît de puternici, cum de au fost omorîți șase milioane de evrei nevinovați în văzul lumii civilizate? Oamenii nu știu nimic despre Kahal. Kahal înseamnă comunitate evreiască, solidaritate evreiască.

Sînt extrem de recunoscător distinșilor academicieni, oameni de știință, șefi de culte care sînt alături de noi. Acesta este poporul român, nu cei ce vor să-l nenoroicească din nou. În veacul nostru, două splendide idei au fost profanate: ideea națională și ideea de dreptate socială. Acum a căzut regimul comunist, dar generațiile actuale nu știu ce-i fascismul. Prin acest vacuum, rezultat din căderea unui regim, poate pătrunde celălalt. Trebuie să facem în așa fel încît — prin religie — ideile Cărții Cărților să pătrundă în spiritul noilor generații și ideile să nu fie denaturate. Nu e numai o cauză evreiască, e cauza întregii omeniri. Biblia nu începe cu istoria poporului evreu, ci cu istoria omenirii. Este cartea biografiei umane. Dumnezeu a spus omului: „Fii tovarășul meu în îndreptarea acestei lumi!". Noi, un popor mic și slab, risipit în patru colțuri ale lumii, vrem să avem grijă de soarta întregii lumi. Ne-am străduit să ne aducem contribuția la propășirea acestei țări, căreia îi rămînem devotați.

Fie ca bunul Dumnezeu să binecuvînteze scumpa noastră țară, România! Să ne binecuvînteze cu Șalom — Pace!

DATORIE ÎMPLINITĂ (II)

(Urmare din nr. trecut)

Și, întrucît articolul nostru este prilejuit de comemorarea marilor încleștări de la Mărăști, Mărășești și Oituz, se cuvine să ne referim și la participarea evreilor la aceste lupte.

Numărul evreilor decorați în desfășurarea bătăliei de la Mărăști a fost de 31 de combatanți — respectiv, 4 ofițeri, 10 subofițeri, 2 gradați și 15 soldați.

Motivația decorării nu a fost pur și simplu „bravura" (ceea ce pe front spune foarte mult); adeseori s-au adăugat motivări care rețin în mod deosebit atenția: un plutonier l-a înlocuit cu curaj pe ofițerul comandant al plutonului de mitraliere, care fusese rănit; un soldat — pentru felul în care s-a aruncat în focul mitralierelor germane; un locotenent — pentru modul în care a condus unitatea în luptă, fiind decorat cu „Steaua României" cu panglică și cu „Virtutea Militară"; un sergent — pentru felul în care a condus luptele, capturînd cîteva obuziere și două proiectoare [10].

La Mărășești, unde încleștarea a fost mai dură și mai îndelungată, au fost decorați 67 de evrei — respectiv, 6 ofițeri, 15 subofițeri, un medic ajutor, un farmacist, un infirmier, 7 gradați și 36 de soldați. Se remarcă: un soldat decorat cu „Virtutea Militară", pentru că, năvălind printre primii în tranșeele germanilor, îi pune pe fugă; un caporal, pentru îndrăzneală și iscusință în patrulare; un plutonier care execută cu plutonul lucrări sub bombardament inamic; un sublocotenent căruia i se decernează „Coroana României", pentru curajul demonstrat în timpul crîncenelor atacuri din iulie 1917; un plutonier, pentru rezistență vitejească în linia întîi.

La Oituz, au fost 33 de decorați — respectiv, 4 ofițeri, 6 subofițeri, 7 gradați și 16 soldați. Mențiuni deosebite: un plutonier TR lovit în frunte pe cînd înainta în fața plutonului; un soldat, pentru bravura și destoinicia cu care a cules știri de la inamic, fiind la punctul de observație în noaptea de 29.VII; un caporal, pentru ochirea cu luneta sub bombardament inamic; un plutonier major, pentru conducerea plutonului în luptă; un sergent, pentru lucrările de distrugere. [11]

Dacă depășim însă această repartiție *ad-hoc* a însemnelor pentru datoria îndeplinită cu evidentă prisosință, trebuie să constatăm că, după această sursă — sigură, dar incompletă —, 54,1% au dobîndit distincțiile ca participanți direct la luptă, alți 12,4% pentru misiuni sub foc inamic. Deci 66,5%. Trebuie să-i adăugăm, fără a le putea preciza numărul, pe sanitarii din prima linie.

Quod erat demonstrandum.

Numărul — relativ mare — al celor decedați pe front sau în spitale, precum și marele număr al decoraților nu mai îngăduie nominalizări.

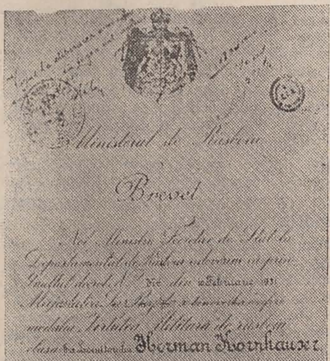

Brevetul de decorare a lui Zalman Herman Kornhauser

Facem doar două excepții.

Meseriașul electrician Zalman Herman Kornhauser, băcăuan de origine, locuia, în timpul primului război mondial, la Tîrgoviște. Localitatea căzuse sub ocupație inamică. Curtea lui Kornhauser era despărțită, printr-un gard, de lagărul de prizonieri români. La imaginea acestor oameni înghesuiți, flămînzi, suferind de frig, electricianul — miop și, ca atare, reformat — n-a putut rămîne indiferent. A început să strecoare prizonierilor haine, adunate de la el și de pe la vecini și cîte ceva de mîncare, înlesnind evadarea unora. Cînd numărul evadaților a crescut, primul bănuit, arestat, anchetat, condamnat și executat, spre luare aminte, la 6.III.1917, a fost Zalman Herman Kornhauser.

La 25.III.1931, după ce recruții contingentului sub drapel au depus jurămîntul, generalul, comandant al garnizoanei, înmîna cu solemnitate văduvei lui Kornhauser, drept însemn al recunoașterii actelor sale eroice, „Virtutea Militară" de război [12].

Celălalt exemplu de devotament eroic a avut loc în perioada cînd statul român și armata se mențineau cu greu, în lupta cu foametea și frigul, pe un petec de pămînt moldovenesc.

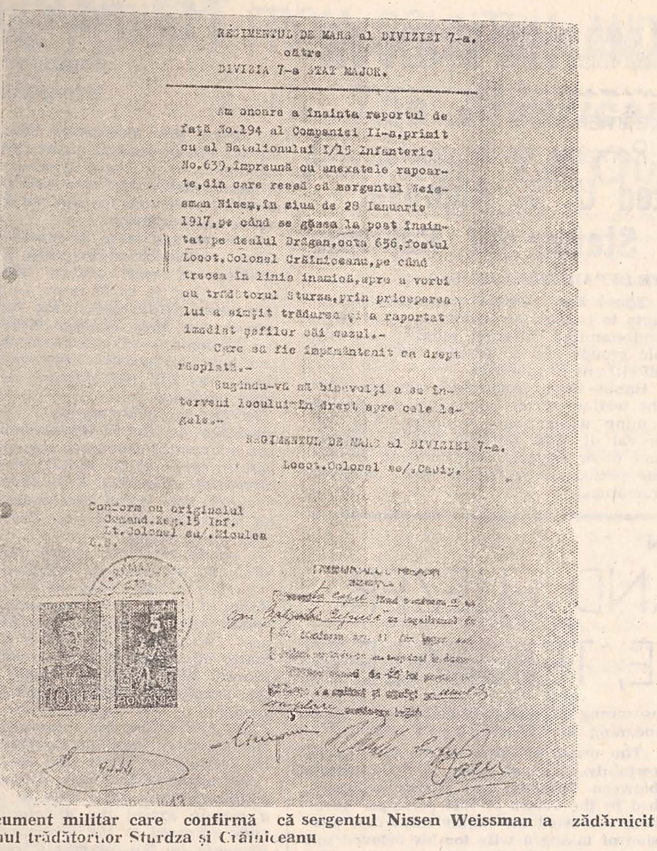

RĂGIMENTUL DE MARȘ al DIVIZIEI 7-a.
către
DIVIZIA 7-a STAT MAJOR.

Am onoare a înainta raportul de față No.294 al Companiei II-a, primit cu al Batalionului I/15 Infanterie No.639, împreună cu anexatele rapoarte, din care reesă că sergentul Weissman Nisen, în ziua de 28 Ianuarie 1917, pe când se găsea la post înaintat pe dealul Drăgan, cota 656, fostul Locot. Colonel Crăiniceanu, pe când trecea în linia inamică, spre a vorbi cu trădătorul Sturza, prin priceperea lui a simțit trădarea și a raportat imediat șefilor săi cazul.-

Care să fie împământenit ca drept răsplată.-

Rugându-vă să binevoiți a se interveni locului în drept spre cele legale.-

RĂGIMENTUL DE MARȘ al DIVIZIEI 7-a.
Locot. Colonel ss/. Caziy.

Conform cu originalul
Comand. Reg. 15 Inf.
Lt. Colonel ss/. Niculea
C.S.

Document militar care confirmă că sergentul Nissen Weissman a zădărnicit planul trădătorilor Sturdza și Crăiniceanu

La 25.I.1917, a dezertat comandantul Diviziei a 8-a, colonelul Alexandru Sturdza, fiul fostului prim-ministru D. D. Sturdza și ginerele lui Petre Carp [13]. Înainte de a trece de partea inamicului austro-ungar, el se înțelesese cu un alt trădător de patrie, comandantul Regimentului 25 infanterie, lt. col. Gr. Crăiniceanu (fiul unui fost ministru de război), asupra felului în care să acționeze pentru a sprijini inamicul în vederea spargerii frontului românesc.

La 28.I.1917, lt. col. Gr. Crăiniceanu și un însoțitor au apărut în raza unui post înaintat de observație, încredințat soldaților Ioan Asandei și Nissen Weissman.

Cum Weissman fusese în ultima noapte de recunoaștere, tocmai pentru că „prin priceperea sa a simțit trădarea" [14], el a indicat lui Crăiniceanu un drum pe care să-l poată supraveghea. Dîndu-și seama că nu e vorba de un lucru curat, Asandei și Weissman l-au lăsat pe Crăiniceanu să meargă pe drumul pe care i-l indicaseră, apoi l-au dezarmat și legat pe sergentul care-l însoțise pe Crăiniceanu. Asandei a plecat să raporteze comandantului de pluton, Weissman a rămas și a urmărit scena întrevederii dintre Crăiniceanu și Sturdza, a văzut cum i-au fost încredințate lui Crăiniceanu manifestele (acestea chemau la dezertare în masă), consemnînd, totodată, prezența ofițerilor inamici.

Nebănuind nimic, Crăiniceanu s-a întors la postul înaintat de observație; el urma să dezerteze la inamic în aceeași seară. Spre stupoarea sa, și-a găsit însoțitorul dezarmat și legat, iar pe Weissman amenințîndu-l cu arma. Încercările trădătorului de a-l intimida pe Weissman n-au avut nici un rezultat; ulterior cei doi arestați au fost duși în spatele frontului.

În felul acesta, frontul n-a putut fi spart, iar trădătorul Crăiniceanu a fost executat de ostașii regimentului său. Asandei și Weissman au fost propuși la înaintarea în grad. La 1.III.1917, Weissman a devenit caporal, iar la demobilizare, 1.V.1919, ajunsese plutonier.

. . . .

În 1919, marele romancier Liviu Rebreanu a scris cunoscuta (și uitata ?!) nuvelă „Ițic Strul, dezertor". Tragica narațiune a cunoscutului scriitor realist impune o imagine care nu convine antisemiților (de ieri, de azi); documentele, mormintele, decorațiile, toate dovedesc că nu greșim parafrazîndu-l pe Liviu Rebreanu, transpunînd, adică, mesajul nuvelei sale: „Ițic Strul n-a fost dezertor"... Ca toți fiii patriei, evreii și-au adus — plenar — contribuția la apărarea României.

SERGIU STANCIU

[10], [11] Aceste exemple și altele se află în lucrarea menționată a dr.-ului W. Filderman.

[12] RCM, nr. 284, din 1.X.1972.

[13] Prof. A. Vianu — *O lespede de mormînt*, în: RCM, nr. 291, 15.I.1973.

[14] Raport nr. 6988, din 21.III.1918, către Divizia a 7-a.

Consfătuire cu reprezentanții partidelor politice

(Urmare din p. 5)

Cuvîntul domnului KEREKES KAROLY

UNIUNEA DEMOCRATĂ MAGHIARĂ DIN ROMÂNIA

Mă îngrijorează această campanie de anvergură cu caracter antisemit, xenofob, ea reprezentînd una dintre manifestările fascismului în ascensiune. Să nu uităm că totdeauna fascismul a început cu antisemitismul!

Mă îngrijorează că atenționările făcute de o vreme îndelungată de către Eminența Sa dr. Moses Rosen au rămas fără ecou. Pasivitatea organelor de urmărire penală, tolerarea acestor manifestări periculoase, este de neînțeles.

Noi, etnia maghiară, avem comunitate de soartă cu evreimea din România, amenințările, atacurile la adresa noastră sînt, la fel, tolerate. Nu înțeleg pasivitatea societății românești, a autorităților publice, a autorităților judecătorești! Oare ascensiunea fascismului nu reprezintă un pericol pentru întreaga lume? Nu numai noi, etnia maghiară, sau evreimea sîntem în pericol, ci și însuși poporul român. Este foarte valabilă constatarea făcută de laureatul Premiului Nobel, scriitorul Elie Wiesel, care a spus următoarele: „Astăzi, în condițiile de ascensiune a fascismului, fiecare om este un potențial evreu, fiecare ființă umană candidează la un nou Auschwitz pe scară mondială".

Vă rog să observați că, în condițiile toleranței vinovate, s-a putut admite de către organele judecătorești cererea de înregistrare a Partidului România Mare, care, în mod deschis, prin organul său de presă, propagă idei fasciste, antisemite, xenofobe, de ură națională.

Din păcate, antisemitismul, xenofobia sînt în ascensiune și în alte părți ale Europei, cum ar fi Germania, Franța, Italia, chiar și Ungaria. Însă, spre deosebire de noi, în aceste țări autoritățile au luat măsuri drastice pentru stoparea, combaterea acestor fenomene. La noi nu se face nimic, sînt tolerate și în continuare aceste fenomene periculoase. De aceea, consider că este necesar ca măcar noi, partidele democrate, să luăm poziție fermă, concertată împotriva antisemitismului și să cerem în Parlament intervenția hotărîtă și imediată a organelor de urmărire penală. Oare nu avem noi această datorie? Să ne-o îndeplinim pînă cînd nu este tîrziu!

Vă reamintesc că, în anul 1990, am semnat și noi Carta de la Paris pentru o nouă Europă. Semnatarii acestui act s-au angajat să lupte împotriva tuturor formelor de ură națională și etnică, antisemitism și xenofobie. De ce nu ne respectăm angajamentul?

Închei intervenția mea cu o constatare ce merită să fie cumpănită. Dacă și azi — după tot ce s-a întîmplat la Auschwitz — îți permiți să fii antisemit, este, incontestabil, o crimă!

Cuvîntul domnului dr. ing. MIHAI MEASNICOV

PRIM-VICEPREȘEDINTE AL PARTIDULUI ECOLOGIST ROMÂN

Principiul ecologist actual consideră că numai diversitatea biologică poate asigura și perpetua viața pe pămînt; în această idee, toate minoritățile sînt binevenite într-un stat și contribuie la dezvoltarea lui normală.

Ne raliem ideii că acest nou atac antisemit (scrisoarea publicată în „Europa") este foarte grav și poate avea consecințe neprevăzute, dar, sigur, nedorite de populația țării.

De asemenea, nu se poate spune că astfel de fenomene sînt gratuite căci ele convin extremei drepte ca și celei stîngi, dar și puterii.

Aceste manifestări se adresează vulgului, și, chiar dacă ziarele care inserează astfel de articole sînt puțin citite, prin comentarea lor la radio și TVR, chiar „criticate", permit să li se facă publicitate și poate tocmai acest lucru se și caută?!

S-a propus aici crearea unui ziar care să publice articole democratice și antișovine. Noi considerăm că acest lucru nu va putea contracara sau educa democratic mass media. Este nevoie ca astfel de luări de poziție să apară în toate ziarele și revistele independente și democratice.

Astăzi, populația evreiască din România este foarte redusă, dar întreținerea unei atmosfere antisemite, mai ales pentru tineret, poate duce fie la fascism, fie la comunism, ceea ce este periculos pentru întreaga populație a țării. Iată de ce toate ziarele și revistele ce-și permit atitudini șovine, antisemite, xenofobe, incită la violență etc. nu trebuie să rămînă nepedepsite, întrucît prin aceste acțiuni ele sînt și nedemocratice.

Partidul nostru este alături de Dumneavoastră.

Afirmăm că „Revista Cultului Mozaic" din România este printre cele mai bune din țară și ne-ar face plăcere s-o putem primi, prin bunăvoința Dumneavoastră, regulat, la sediul central al P.E.R.

Considerăm că atitudinea de condamnare a șovinismului, antisemitismului etc. trebuie să fie prezentă în toate ziarele și revistele din țara noastră și nu numai în revista Dvs., —și mai ales în ziarele „România liberă", „Cotidianul", „Evenimentul zilei" și altele, dar și în ziarele Puterii și chiar ca atitudine din partea reprezentanților Puterii. Numai astfel se va putea ști care este poziția oficială și democratică din țara noastră.

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

Statement of Richard Boucher, Spokesman of the State Department
Meeting with Chief Rabbi of Romania on November 17

His Eminence Requested U. S. Approval of Most Favored Nation Status for Romania

THE COMMUNIQUÉ OF THE STATE DEPARTMENT OF USA

Acting Secretary of State Eagleburger, meet with Rabbi Rosen, Chief Rabbi of Romania, to discuss developments in that country following September 27 parliamentary and presidential elections.

The acting Secretary took note of positive statements by Romanian public figures, regarding human rights including recent declaration by the new President of the Chamber of Deputies and various party leaders favoring legislation against antisemitism.

The acting Secretary encourages efforts to combat antisemitism, to promote undestanding different religious and ethnic groups and to protect the rights of all citizens of Romania.

Rabbi Rosen expressed concern for the welfare of all Romanians during the coming winter and requested U.S. approval of Most Favored Nation Status and other support for Romania during the period of economic and political transition.

CHIEF RABBI DR MOSES ROSEN

ABRAHAM AND ELIEZER OR "TEL MAÎTRE, TEL VALET"

"And he said: 'Blessed be the LORD the God of my master Abraham who hath not forsaken His mercy and His truth toward my master; as for me, the Lord hath led me in the way to the house of my master's brethren'" (Genesis, 24.27).

French folk wisdom exposes servants who have taken to the vices of their masters: "Tel maître, tel valet." The ironic proverb proceeds from the immorality existing in the relationship between a man who leads an easy life and the man who wears himself out to serve him. On the one hand, we have the dissolute, lazy and immoral master who passes from pleasure to pleasure; on the other hand we have the poor servant whose livelihood depends on the whims of his master and who therefore becomes the intermediary of all his sins, and eventually their victim.

What a world of difference there is between such relations and those described in the present chapter of the Bible, the links between Abraham and his servant Eliezer! Here the French proverb "Tel maître, tel valet" is pertinent without irony; instead of an exposure, it is a homage. There is no great difference, between the "master" and his "servant". They have similar virtues, and both urge people to follow the bright path And the economic foundation of their relations is altogether different from that underlying those existing between servants and masters. Eliezer in not a slave. He is בן משק ביתו, "the elder" of Abraham's house and rules over everything Abraham has. Abraham trusts Eliezer in everything, and Eliezer fully deserves his trust. The sages of the Talmud say that "Abraham carried out all the commandments of the Torah" (Ioma 28). This anticipation of the Law by the first patriarch has puzzled many commentators. The Torah was given a long time after Abraham. How could he respect laws that had not yet been formulated in his days?

The fact is that the entire moral system of the Torah is a logical outcome of monotheism. Love of the Only God leads to love of man, and love of man implies laws that help men to build a happy life for themselves. The first man to discover the existence of God did not need laws, commandments and interdictions. All the precepts of the Torah were just as natural to the conscience and soul of Abraham as singing is to the birds.

Abraham did not have to see the verses of the Torah which regulate the rights of servants and limit those of masters in order to apply their teaching. Some four hundred years before the revelation on Mount Sinai, Eliezer was not a serf depending on the whims of his master, he was not — as all the serfs of his time were — a chattel slave lacking even the most elementary rights; he was זקן ביתו המושל-בכל אשר לו "the elder of the house of Abraham, the friend, confidant and representative of Abraham." It would therefore be a mistake to translate the word אדון as meaning that Abraham was a "master" and just as wrong to interpret the term עבד as meaning that Eliezer was a "serf".

The usual meaning of the two words certainly does not apply to the relations between Abraham and Eliezer as described in the verses of this pericope. Abraham entrusted the highly important mission of taking a wife for his beloved son to the man who had lived by his side, who had become his disciple, adopted his ethic and acknowledged his God.

"Eliezer is like Abraham" (Midrash Raba). The blessed rays emanating from Abraham's gentle face illuminated Eliezer. Similarity of character, harmony of feelings and identical thinking made Eliezer a universal legatee of Abraham's spirit. That is why our scholars consider that מושל בתורת רבו והוא דמשר אליעזר "he mastered the teaching of his master" (Ioma, 28).

Love and truth, the two great virtues of the first Jew, are prized by his spiritual son, Eliezer. He thanks God that he has given them to the man he calls his "master". Whereupon he enters the house of Abraham's brother.

AN OPEN LETTER TO MR TOM LANTOS

MEMBER OF THE UNITED STATES CONGRESS

Dear Sir,

I regret that unexpected changes in the agenda of your Romanian tour have prompted you to cancel a meeting I had requested and which you had originally agreed to schedule for Nov. 29 at my residence in Bucharest.

I am all the more disappointed as in a few earlier occasions when I had the privilege to meet you in Washington over the last 15 or 20 years, — meetings that were all devoted to the same issue, namely the Most Favored Nation status for Romania, — I had constantly found you open to logical arguments, even though we did not always share the same opinions.

In fact, as you may well remember, when we last met in Washington in May, you adamantly warranted that you would vote in favor of the M.F.N. grant I was afterward stunned to learn that you had changed your mind and even launched an action urging the U.S. lawmakers to oppose the voting.

I would therefore kindly ask you to allow me to clear up a few points:

1. First of all, what do I, the Chief Rabbi of the Jewish Communities in Romania, have to do with that M.F.N. business? Well, ever since 1975 I have constantly advocated that it should be approved. Why is that? Simply because the privileged status is crucial to the economy of this country whose loyal son I am and where my community has lived for more than six centuries, sharing its destiny for better and for worse

By means of that very status, the U.S. administrations were able to soften to a certain extent the dictatorial treatment imposed to the denominations in Romania by the communist regime.

The M.F.N. status enabled hundreds of thousands of Jews to leave Romania for the Promised Land. Owing to the Joint organization, tens of thousands of poor old Jews were able to survive and tens of thousands of Jewish children could be raised in the Jewish cultural and religious tradition.

Thanks to the M.F.N. status, the Romanian Orthodox Church was able to obtain 5,000 copies of the Bible and innumerable human lives were saved. A peaceful religious life for all denominations was warranted by that selfsame status which would funnel millions of dollars into the country, while putting a constant pressure to keep the tyranny from pushing its mischief to an unbearable degree.

That's what I have to do with it. That's why I have relentlessly used my connections in the United States to clear away all obstacles that would jeopardize the adoption of the status.

2. After the 1989 Romanian revolution, the first opportunity I have had to try and bring about a reconsideration of the M.F.N. issue against the new backdrop emerging from the revolutionary changes, arose in Sep. 1990, I was then invited to the U.S. Embassy here as U.S. Senators Dole, D'Amato and Warner were wishing to consult me on the matter during their short trip to Romania. I will now summarize what I told them at the time and what I have often repeated since at several meetings with acting Secretary of State Lawrence Eagleburger and other top U.S. officials. What I have been telling them goes like that:

"Denying the M.F.N. status to Romania, denying U.S. support to the Romanian people during that hard transition times means actually to starve this people. Starvation, as a not too remote past has taught us, is scarcely prone to bring about democracy. By starving this nation, you will surrender it into the grip of fascism or communism or both By starving this nation, you will unleash the thugs, fuel up wrath and strife among the various religions and nationalities."

3. Today, unfortunately, anyone can see that these grim predictions have come true, Romania's "national-socialists" — an adequate concept to define those who tarnish simultaneously two lofty concepts: love for one's homeland and commitment to social justice — set out as early as in 1990. At the time, state authorities deemed themselves too weak to take the necessary steps to safeguard democracy. But a democratic governance that leaves its enemies unchecked and condones the outburst of hatred, is a suicidal one.

Then you, American legislators, instead of testing that government's good faith while at the same time lending it tie necessary power to address its ills, you chose to grant the privileged trade status to all of the ex-Soviet bloc nations but Romania. That blatant, unfair isolation of Romania gave even more grist to the fascists' mill and paved the ground of anti-U.S. slogans to disseminate public confusion. Who did that profit to? The fascists, obviously, who were swept into both Houses of Parliament which they have been terrorizing since.

An outpouring of lies and a continuous incensing of ethnic and religious strife have muddled the people's mind, while poverty and hunger are threatening disaster.

4. Last but not least, we, Jews, the remnants of the Holocaust, we feel ourselves endangered in our honor, and dignity, and even life. We have too long been trampled over by the fascist and communist dictatorships to now accept such treatment under a democratic rule.

IN CONCLUSION:

THE U.S. ECONOMIC SUPPORT MUST BE GRANTED TO ROMANIA JUST AS IT IS TO ALL FORMER COMMUNIST NATIONS.

"Primum vivere", argues an old Latin saying. This country is rich, its people is industrious and skilled. Lend it a hand so that it can rebuild the country. It is the only way to silence the demagogues, to keep them from pitting one nationality against another. It is the only way to enable the government to assert its authority and afford us the protection we deserve.

Whatever your suspicions, do back up this suggestion and you will be able to find out unequivocally who it is that is truly democratic-minded in this country. The Romanian people cannot and must not be punished, for it is not them who are responsible for any evil.

"Deinde philosophare," goes on the saying. After their hunger is appeased, the Romanians will know how to build themselves a true and lasting democracy and live in harmony with both one another and all other nations.

With the assurance of my best regards, please let me extend to you our sacerdotal blessing.

DR. MOSES ROSEN
Chief Rabbi and President
of the Federation of Jewish Communities
in Romania

Is There No Law To Sanction The Antisemitic Attacks?

Following the antisemitic attacks by a part of the press in Romania, Chief Rabbi Dr Moses Rosen, who is also the President of the Federation of the Jewish Communities, invited the representatives of the political parties to attend a conference in order to examine the situation that has come about.

The National Salvation Front and the National Romanian Unity Party did not answer the invitation.

Mr Adrian Năstase, Vice President of the National Salvation Democratic Front and President of the Chamber of Deputies, sent a letter to the Chief Rabbi to ensure him "that he understands the concern pervaiding his letter and that he is ready to participate in a kind of meeting that was suggested, but because of the programme of the Chamber of Deputies he cannot be present and asks that a new date be fixed in common agreement for a meeting in the near future".

During the consultation, the Chief Rabbi pointed out that given the answer by the General Attorney to the end that there is no clear text in the law to sanction legally the antisemitic attacks, he appeals to the political parties to initiate a legal text that would ensure clearly and unmistakably the protection of all minorities in this country against calumnies, insults and instigation of hate. Furthermore he underlined that if we were forced to keep silent during the Fascists and the Communists, we no longer accept to be silent in full Romanian democracy and request the Parliament of the country to extend the protection we deserve. The following gentlemen took the floor: Corneliu Coposu, President of the National Peasant Party — Christian and Democratic; Prof. Nicolae Manolescu, President of the Civic Alliance Party; Prof. Ioan Mânzatu, President of the Republican Party; Lucian Cornescu, President of the Social Democratic Traditional Party; Ion Scăunaș, on behalf of the New Liberal Party; Senator Marko Bella and Deputee Kerekes Karoly, on behalf of the Democratic Magyar Union in Romania; Mihai Measnicov, on behalf of the Ecologist Party; Cornel Nica, President of the Romanian Socialist Democratic Party; Bogdan Pascu, on behalf of the Social Democratic Traditional Party. They expressed their full solidarity with the ethnical Jewish minority in Romania and branded the insults and the threats against it. They also protested against the fact that the authorities lack the means to deal with such situations and declared that they will support such a law project.

Furthermore the speakers underlined the fact that the Press has and important role to play in destroying lies. They appealed to it and invited it to assume a more active role in fighting against the antisemitic manifestations.

HIS EMINENCE CHIEF RABBI DR MOSES ROSEN HONOURED BY IMPRESSIVE FORUMS FROM COUNTRY AND ABROAD

The Romanian Academy

Chief Rabbi Dr. Moses Rosen

I am particularly pleased to tell you that the general assembly of the Romanian Academy decided in its session on Nov. 10 to elect you a honorary member of this highest scientific and cultural body of the nation. I warmly congratulate you and wish you all happiness and many further achievements in your fruitful activity.

President of the Romanian Academy,
MIHAI DRĂGĂNESCU

*

Dr. MIHAI DRĂGĂNESCU
President of the Romanian Academy

Dear Sir,

Thank you so much for your telegram notifying me of the Academy's ingratiating decision to elect me an honorary member of that supreme cultural and scientific forum of the nation. I am deeply touched by that privilege which I regard as one afforded to the entire Jewish Community in Romania, whose shepherd and leader the Lord meant to be in these hard times of gloom and doorn.

I see in the Academy's decision a splendid confirmation of the humaneness and justice of the Romanian nation, the lofty virtues which constitute the real message of this people, directed to all national and religious minorities that live here.

I am glad, distinguished Mr President, not only for that high degree that comes to crown the sunset of my tormented life, not only for my community that has been living here for more than six centuries, I am glad above all for the bright image of that nation which the hatred mongers have sought to tarnish in innumerable ways.

I regard that honor bestowed upon my humble person as a resplendent assertion of the Romanian humanism and wisdom.

Allow me to assure you, and please convey this same assurance to your academic peers, that I will always be a steadfast and dedicated servant of Romania, our cherished homeland.

Chief Rabbi of the Mosaic Denomination,
Dr. MOSES ROSEN

The European Rabbinical Conference

On Monday, November 2, 1992, during an evening dinner offered by the Federation of the Jewish Communities in Switzerland and the Jewish Community in Basel, over one hundred rabbis from Western and Eeastern Europe celebrated the religious event of the Jewish year: *The Eightieth Birthday Anniversary of Chief Rabbi Dr. Moses Rosen.*

Lord Jakobovits, President of the European Rabbinic Conference delivered a moving speech, paying due homage to the Shepherd of the Jewish Community in Eeastern Europe. Then he handed him the Honorary Diploma of the European Rabinate, in Hebrew. Here it is in translation:

EUROPEAN RABBINIC CONFERENCE
"He who pursues righteousness and kindness will find life and honour" (Proverbs 21, 21)

In sign of deep appreciation and respect to
HIS EMINENCE RABBI DAVID MOSHE ROSEN, CHIEF RABBI OF JUDAISM IN ROMANIA

We, the Rabbis of Europe who have gathered in the town of Basel-Switzerland, on our 18th Session, under the slogan "And he shall live by good deeds",

On the second day of the week, the sixth day of the monht of Marheshvan, the year 5753 (November 2, 1992).

We bless and thank our dear and most honoured; an outstanding personality who, by God's mercy, became an octogenarian.

We wish to express our appreciation for this fighter in God's fight who remains steadfast and leads a whole generation of Judaism in Romania. In the nights of the persecutions and the terrors experienced by his community, he proved his faith and passed well all the trials of this dreadful, terrifying and horrifying period our brethren in Eeastern Europe had to put up with. He placed his life in danger with sincere selfgiving and brought them from darkness to light, and made them climb up to the Holy Land and to bring great contributions in giving new life to the people and in re-building the country.

He knew well how to fill with enthusiasm the flock he governs throughout Romania and to see that the spark of faith does not go out and thus to revive the communities which were almost destroyed in the Holocaust. He is the Man who created the slogan that runs,

"There is no Alyia without Jews"

It is with wisdom and courage that he faced the state leaders, claiming what was good for his people during the difficult moments experienced by the Jewish people.

Our prayer and blessing to His Eminence is our wish that he may be given many more years ahead to serve his nation with the same faith and fulfill his holy mission in peace, full faith and perfect light.

May he reach, together with his noble wife Amalia, a deep old age and the good Lord may fulfill the blessed aspirations of their souls.

SIGNATURES

With warm friendship
Lord **JAKOBOVITS,**
Chief Rabbi Emeritus of Great Britain
Chief Rabbi of Great Britain, **IAAKOV SACS**
Great Rabbi of France, **IOSEF SITRUK**
Great Rabbi Emeritus of France, **RENÉ SIRAT**
Chief Rabbi of Italy, **ELIAHU TOAFF**
Chief Rabbi of Holland, **MEIR JOST**
Great Rabbi of Paris, **ABRAHAM GOLDMAN**
Chief Rabbi of Belgium, **ABRAHAM GIGI**
Chief Rabbi of the Jewish Community in Basel, **M. LÖVINGER**
Chief Rabbi of Ukraine, **IAACOV BLUCH**
First Rabbi **H. EHRENTREN,** London
First Rabbi **ISRAEL LICHTENSTEIN**
ABRAHAM ROSE,
Secretary of the European Rabbinic Conference

THE MEETING OF HIS EMINENCE WITH MR. ADRIAN NĂSTASE

On November 10. 1992, Mr Adrian Năstase, Foreign Minister and President of the House of Deputies, received Chief Rabbi Dr Moses Rosen, whom he assured, on behalf of National Democratic Salvation Front, of his participation to the elaboration and to the voting of a draft for a law that will punish severely the antisemitism.

The American Judaism Pays Homage To Our Great Teacher

As an answer to the several invitations received from the World Jewish Organizations and leading personalities of the American Judaism who wished to pay homage and convey their congratulations to our teacher on the occasion of his 80th Birthday, His Eminence and Mrs Rosen paid a visit to the United States of America over the period 12th — 25th November 1992.

In the evening of November 13, a festive dinner was offered by the "American Joint Distribution Committee" Organization, in the large halls of the "Hilton" Hotel in New York, on what occasion speeches were delivered by the following: the President of the "Joint", Mrs Sylvia Hassenfeld, Mr Michael Schneider, Executive Vice President of that Organization and Allan Batkin, President of the Department for Eastern Europe of that worldwide charity Organization.

All those who took the floor pointed out the great achievements of Chief Rabbi Dr Moses Rosen during his 45 years of pastorship as Chief Rabbi, and gave voice to their gratitude for his loyalty, wisdom and courage by which he had managed to save, both phisically and spiritually, the 400,000 Jews from Romania.

His Eminence, obviously touched, underlined in his return speech the special importance of the help received from the "Joint" during the last 26 years, stressing on the humanitarian, dignifying, discreet and extremly tender manner of the "Joint's" leaders.

"A program of surviving, a program of saving Judaism in Romania, a program for strictly observing the human dignity, a program for the poor's rights", this is how His Eminence defined the implementation of the "Joint" Program in Romania over a quarter of a century.

A Diploma of Honour, whose text we are publishing, has been awarded to the fêted person within an impressive solemn ceremony.

On Sunday evening, 22nd November 1992, the leading committee of the „Sharei Tzedek" Organization ("The Gates of Righteousness" — from the Psalm "Open to me the gates of righteousness that I may enter through them and give thanks to the Lord" (Psalm 118, 19), celebrated Chief Rabbi Dr Moses Rosen by a grand-style dinner arranged at Hilton Hotel in New York, and attended by over one thousand leaders of the Jewish public life in the United States.

President Ludvig Esselson, Vice-President Tarlansky, as well as other American personalities conveyed to Chief Rabbi and Mrs Dr Rosen their warm wishes of long life in good health and pointed out the historical figure, the living legend of the Jewish people, who is Chief Rabbi Dr Moses Rosen.

The Chief Rabbi thanked them all for the honour paid to him and gave voice to some memories out of his fruitful activity of over half a century.

A beautiful Judaic work of arts was offered to the fêted person as a gift.

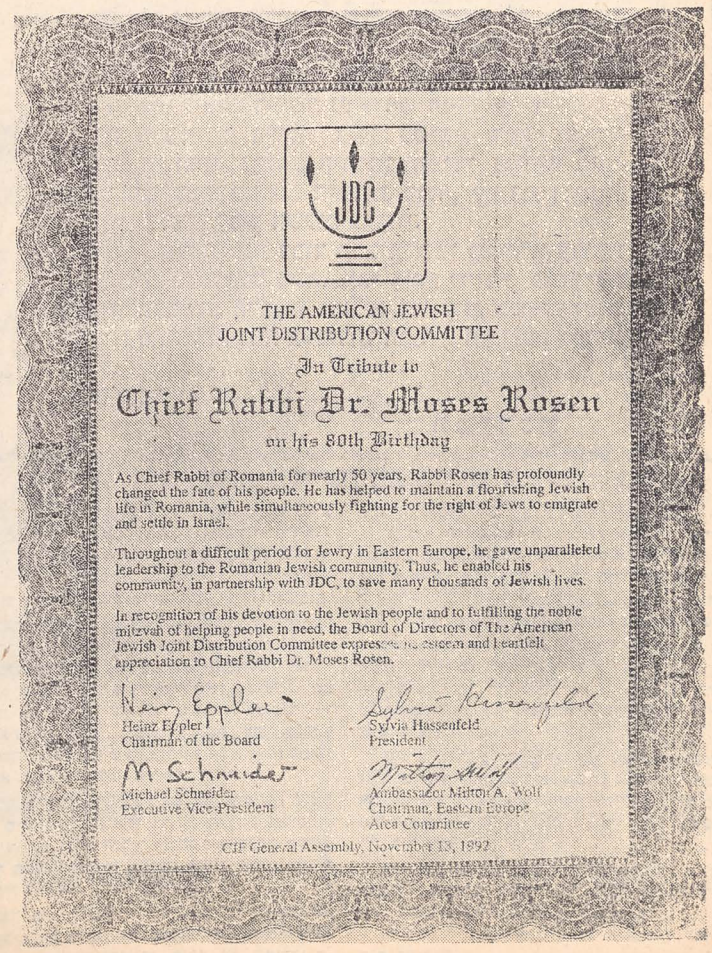

JDC

THE AMERICAN JEWISH
JOINT DISTRIBUTION COMMITTEE

In Tribute to

Chief Rabbi Dr. Moses Rosen

on his 80th Birthday

As Chief Rabbi of Romania for nearly 50 years, Rabbi Rosen has profoundly changed the fate of his people. He has helped to maintain a flourishing Jewish life in Romania, while simultaneously fighting for the right of Jews to emigrate and settle in Israel.

Throughout a difficult period for Jewry in Eastern Europe, he gave unparalleled leadership to the Romanian Jewish community. Thus, he enabled his community, in partnership with JDC, to save many thousands of Jewish lives.

In recognition of his devotion to the Jewish people and to fulfilling the noble mitzvah of helping people in need, the Board of Directors of The American Jewish Joint Distribution Committee expresses its sincere and heartfelt appreciation to Chief Rabbi Dr. Moses Rosen.

Heinz Eppler
Chairman of the Board

Sylvia Hassenfeld
President

M Schneider
Michael Schneider
Executive Vice-President

Milton A. Wolf
Ambassador Milton A. Wolf
Chairman, Eastern Europe
Area Committee

CIF General Assembly, November 13, 1992

פתב-עת

הרב הראשי ד"ר דוד משה רוזן

מקדש שם שמים ברבים

(המשך מכתב-עת מס' 746)

בו הדגשנו על מדותיו הנעלות של אברהם אבינו, הצלת נפשות והכנסת אורחים

אולם, אל לנו לחשוב כי מישהו שקנה נפשות רבות לאמונה בבורא העולם – נתפס אברהם אבינו לאי־סבלנות. את טוב ליבו ומעשי חסדו הוא מגלה לא רק למי שנוכח בצדקת האידיאל שלו. לא הרחק ממנו שוכנת סדום, עיר הרשע כבדת הפשעים. כשנודמן לשם עני לא היו אנשי סדום נותנים לו פת וכשהרגישו במי־שהוא כי נתן פת־לחם לעני, היו נוטלים ושורפים אותו. המעז להתקומם נגד חוקי הנגישה עתיד להיות טרף לשיני העריצות. משם בוקעות צעקות מעונים ואנחות עבדים. והן נשמעות במדומי השמים. וההיגנחת עומדת להביא על סדום את העונש הראוי לה. אברהם מנסה להציל את חייהם של תושבי סדום כי מטרתו היא "יתמו חטאים ולא חוטאים" (בר' י). זאת היא שאיפת היהדות עד ימינו. הוא מבקש רחמים מה' כדי שירחיק את אימת החורבן הכללי מעל העיר, כיון שצפויה הסכנה שייספה צדיק עם רשע.

נוח לבריות היה אברהם ובעל רחמים כלפי אחרים, אולם כשהמדובר בהאזנה לדבר ה', אין קוא חוסך כל עמל וכל קרבן ואינו נרתע מפני כל סבל.

"וה' ניסה את אברהם". בעשרה נסיונות נתנסה ועמד בכולם: להודיע כמה חיבתו של הקב"ה לאברהם אבינו. השרשים "נסה" ו"נשא" קרובים בצלילם והרב רבי שמשון רפאל הירש ז"ל הסביר את קרבתם בדרך זו:

אם נסתכל לכוחו המתנגד של חומר כלשהו ניווכח כי הוא הולך ופוחת במידה שהלחץ גדל והולך. ואילו בתחום הרוחניות, נראה את ההפך מזה: הנסיונות הראשונים הם גם קשים ביותר וככל שיגדל הלחץ כן תגדל ההתנגדות וכן יתחשלו הרצון ושאר כוחות הנפש. ועל כן אין "נסה" ו"נשא" קרובים רק מבחינת הצליל באותיותיהם כי אם גם מבחינת משמעותם הדקה. נסיונות הנפש מנשאות את האדם. ואברהם אבינו היה למופת גם בתחום זה, הוא מוכן להקריב את בנו, את יצחק אשר אהב ועולה על הר המוריה לקיים את מצוות בוראו.

אך ה' לא יחפוץ בקורבנות אדם, ברגע האחרון נשמע הקול המושיע: "אברהם, אברהם, אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה!" עקדת יצחק היתה לסמל היסטוריה בת אלפי שנים. בדרך העינויים שלה לא נשמע הקול המושיע והמציל. נפלו בה שורות ארוכות לאין סוף של קדושים. זוהי תחילת ספר־הדמעות של עמנו.

במעשיו, מעורר אברהם הוקרה בכל מקום שהוא עובר שם. הוא מתקבל כנשיא אלוקים. וכך צועדים בנתיב הצדק גם אנשים רבים אחרים, וביניהם, בשורה הראשונה, שרה אשתו. בעולם שעמדת האשה בו היתה כשל שפחה, הרי שרה אמנו, לא זו בלבד שהיא עקרת הבית והיא שווה לבעלה, אלא שה' אומר לו: "כל אשר תאמר אליך שרה, שמע בקולה"!

"ואברהם זקן בא בימים". אברהם זקן, אבל הוא גם "בא בימים" – הוא מתכונן לדרכו האחרון בנשאו עמו את כל ימיו, את מעשיו בכל תקופות חייו, כי כולם היו מוקדשים לאותה מטרה, ללא עיקולים ואשריו שזקנותו לא ביישה את ילדותו.

"וה' בירך את אברהם בכל". מהו סך־הכל של חייו? החזרת עטרת האדם לישנה, נשיאת עיניו למרום ותקוותו לעולם שכולו טוב.

פגישה רב־ערך בין הרב הראשי שלנו והשר איגלבורגר של ארה"ב

שר החוץ בפועל איגלבורגר נפגש עם הרב הראשי רוזן של רומניה כדי לשוחח על ההתרחשויות בארץ זו אחרי הבחירות הפרלמנטריות והנשיאות מה-27 בספטמבר.

לשר החוץ בפועל נודה על הצהרות חיוביות של אחמים רומניים, בנוגע לזכויות אנוש ובתוכם אם על ידי הנשיא החדש של הבית התחתון ושל הנהיגי מפלגות שונות למטבת חוקים נגד האנטישמיות.

שר החוץ בפועל מעודד את המאמצים למאבק נגד האנטישמיות, לקדם את ההבנה בין קבוצות אחניות ודתיות שונות ולהגן על כל הזכויות של כל אזרחי רומניה.

הרב רוזן בטא את דאגתו לרוחת כל הרומנים במשך החורף ובקש העגקת הקלאוזה וגם כל תמיכה אחרת לה זקוקה רומניה בתקופת המעבר המדיני והכלכלי.

תואר כבוד

למורינו ורבינו ד"ר דוד משה רוזן מאת ועידת רבני אירופה בעד עבודתו המסורה בלי לאות בשרות עמנו וארצנו

ועידת רבני אירופה

"רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד"
(משלי כא כא)

מוגש כאות הוקרה והערצה

לפע"כ הרב דוד משה רוזן שליט"א

הרב הראשי ליהדות רומניה

באנו בזה רבני אירופה שנתאספנו יחדיו בעיר באזל, שוויץ, לרגל הועידה השמונה עשרה בסיונן ויתי בהסי

ביום שני בשבוע, ו' לחודש מרחשון תשיב.

לברך ולהודות ליקירנו ומכובדנו, האי גברא רבה, איש האשכולות שהגיע בחסדי הי לגבורות.

ברצונו לברך ולהוקיר את מייב, לוחם מלחמת הי, עומד בפרץ ומגרש לדור שלם של יהדות רומניה, שהראה את אמונתו בלילות ברדיפות ושמד שעברו על בני עדתו, ועמד במכתן כור הכרזל של התקופה האיומה של פחד ואימה שטלנו אחכיי במזרח - אירופה, ובמסירות נפש עילאית חרף את נפשו כדי להוציאם מאפלה לאורה, לעלות לארץ הקודש לתרוס מדולות לכניו העם והארץ.

השכיל להלהיב את צאן מרעיתו בכל אחר ואחר ברומניה לשמור על הנחלת ולהתיות מהילות שכמעט נטפו בשואה, והוא האיש שיעבר את הכיטור שיבלי יהודים לא תהיה עליהה.

בחכמה ובאומץ לב עמד בפרץ לדבר נגד מלכיו, נשיאים, ראשי מדינה, ושרי עם, לדרוש טוב לעמו בתקופות הקשות שעברו על עם ישראל.

תפילתנו וברכותינו לכתיר שיחה עוד רבות בשניס לעסוק בערכי צבור באמונה ולהמשיך את עבודתו בקודש על מי מנוחות מתוך בריות גופה ונהורא מעליא.

יחד עם הרבנית הנעילה אכרליה שתחי, יעוד יזכון בשיבה דשניס ורעננים יהיו וימלא הי כל משאלות לבם לטובה ולברכה.

ובזה באנו על החתום

כבוד חבר הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א
חבר כבוד של האקדמיה הרומנית

בשמחה אנחנו מודיעים שביום העשירי לח. נובמבר, מליאת האקדמיה בחרה בין חברי הכבוד שלה את כבוד

הרב הראשי ד"ר דוד משה רוזן

הרב הראשי ליהודי רומניה ויו"ר ועד הקהילות שלנו.

כבוד הרב ידוע בעולם כולו כמנהיג דגול ומחבר ספרים חשובים בתחום היהדות והמוסר, ובאותו הזמן גם כלוחם כבוד למטבת היהדות מולה, למטבת רומניה ומדינת ישראל, למען השלום בעולם.

אנחנו מברכים את כבוד הרב הראשי שליט"א בברכת "מזל טוב" וכל טוב סלה, ויהי רצון שיזכה, ביחד עם רעייתו הכבודה, הרבנית אמליא דר' רוזן, לשנים רבות וטובות ולהצלחה רבה בעבודתו המוריה והברוכה לטובת הכלל.

כה לחיי

המערכת

היהדות האמריקאית מעריצה את מורינו ורבינו הדגול

כבוד הרב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א ורעייתו, הרבנית אמליה דר. רוזן ביקרו בין ה12 וה-25 בנובמבר בארה"ב להזמנת הרבות של ה-הסתדרויות העולמיות שבטאו את רצונם להביע לכבוד הרב את ברכותיהם לרגל הגיעו לגבורות.

בערב יום הששי ה-13 בנובמבר התקיימה ארוחה חגיגית באולמות הגדולים של מלון הילטון בניו-יורק שנתנה על ידי ההסתדרות העולמית „אמריקן ג'וינט דיסטריבוישן קומיטי", שם נשאו את דברם: הגברת סילביה הסנפלד — נשיאת ה„ג'וינט". וכמו כן גם הה. מיכאל שניידר — סגן נשיא ההסתדרות הנ"ל ואלן בטקין נשיא המחלקה למען אירופה המזרחית.

כל הנאומים העלו על גם את המפעל הענקי של מורינו הרב הראשי דר. משה רוזן שליט"א. והביעו אק רגשי הכבוד שלהם ואת הכרת תודתם בעד המסירות נפש, החכמה והעוז שבהם הצליח להציל 400.000 יהודי רומניה.

מרן הרב הראשי הדגיש בתשובתו הרגשית את חשיבות המיוחדת של מפעל ה"ג'וינט" ב-26 שנות האחרונות ברומניה, דיבר על הצורה ה-הומנית בצנעה ורגישות של מנהיגי הג'יונט.

„תכנית החיות נפשות, תכנית הצלת יהודי רומניה, תכנית הערכה קפדנית של הכבוד האנושי תכנית צדק למען העניים", כך הגדיר כבוד הרב הראשי את תכנית הג'יונט ברומניה. הוענקה לכבוד הרב הראשי תעודת כבוד במסגרת טכס מרשים.

בערב יום ראשון ה-22 בנובמבר ש.ז., ועד המנהל של ההסדרות "שערי צדק" חגג את מרן הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א במסגרת סעודה מרשימה, בה השתתפו למעלה מאלף אישים במלון הילטון.

הנשיא לודביג אפלסוהן, סגן נשיא טלנסקי ואישים אמריקאים אחרים הביעו ברכות חיים ארוכים ובריות גופא והבליטו את הדמות החיים-טורית, אגדה חיה של העם היהודי הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א.

מרן הרב הראשי נשא את דברו והודה בעד הכבוד והשבחים ודיבר על כמה מזכרונותיו מכל המפעל שלו מלמעלה מיובל שנים.

הוענקה לו מתנה סמלית, מעשה אמנות יהודית למזכרת.